

แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Promoting Cultural Tourism on Tan Tanote in Tham Rong
Subdistrict in Ban Lat District in Phetchaburi Province

ชัชชัย นาคสุข
Chatchai Naksuk

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Arts Thesis in Development Strategy
Phetchaburi Rajabhat University

2567

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद तंभलतूरक अंभोतंनलत
 जंहुदतुषरतुरी

ผู้วิจัย นายซัซชัย นาคสุข

สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา

พ.ศ. 2567

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เฝือกบัวขาว)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โจนรุ่งสัจย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เพื่อกบัวขาว)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์ มยุรี วัดแก้ว)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา

G. Gerdnacech,
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

On _____
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี **ผู้วิจัย** นายชัชชัย นาคสุข **สาขาวิชา** ยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2567 **อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เผือกบัวขาว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ จำนวน 368 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ และปฏิบัติหน้าที่ในตำบลถ้ำรงค์ จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनदของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.34) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านการเข้าถึง และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.28) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการจัดการการท่องเที่ยว

2. ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.65 ($r=0.65$)

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) การพัฒนาพื้นที่สำหรับท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนที่คำนึงถึงความยั่งยืน ความเป็นธรรมชาติ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น 2) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมतालटोनदในตำบลถ้ำรงค์ 3) สร้างเครือข่ายกับโรงเรียน วัด และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังการอนุรักษ์तालटोनद และ 4) ส่งเสริมแนวคิด “ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” เพื่อรักษาทรัพยากรतालटोनदและอัตลักษณ์วัฒนธรรม

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตาลटोनद

Thesis Title: Guidelines for Promoting Cultural Tourism on Tan Tanote in Tham Rong Subdistrict in Ban Lat District in Phetchaburi Province **Researcher:** Mr. Chatchai Naksuk
Major: Development Strategy **Years:** 2024 **Advisor:** Asst.Prof.Dr.Wipavanee Phueakbuakhao

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the potential and promotion of cultural tourism on “Tan Tanote” (sugar palm trees and their products), 2) study the relationship between the potential and promotion of cultural tourism on “Tan Tanote”, and 3) propose guidelines for promoting cultural tourism on “Tan Tanote” in Tham Rong Subdistrict, Ban Lat District, Phetchaburi Province. The samples were 368 people living in Tham Rong Subdistrict, selected by using a simple random sampling method, and 15 key informants, people living and working in Tham Rong Subdistrict, selected by using purposive sampling method. The research instruments were a questionnaire with a reliability of 0.92 and an in-depth interview. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, Pearson’s correlation coefficient, and content analysis.

The research results were as follows:

1. The potential of the community to be a cultural tourism destination on “Tan Tanote” in Tham Rong Sub-district, Ban Lat District, Phetchaburi Province was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.34). The aspects with descending means were as follows: attractions, activities, facilities, accommodation, and accessibility. And the promotion of the cultural tourism destination on “Tan Tanote” in Tham Rong Sub-district, Ban Lat District, Phetchaburi Province was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.28). The aspects with descending means were as follows: tourism area, tourism activities, community participation, and tourism management.
2. There was an overall moderate positive relationship with a coefficient of 0.65 ($r=0.65$) between the potential and the promotion of cultural tourism on “Tan Tanote” in Tham Rong Subdistrict, Ban Lat District, Phetchaburi Province.
3. Guidelines for promoting palmyra palm cultural tourism in Tham Rong Subdistrict, Ban Lat District, Phetchaburi Province include: 1) developing a community-based tourism area that takes into account sustainability, naturalness, cultural preservation, and local lifestyles; 2) developing tourism activities related to palmyra palm cultural traditions in Tham Rong Subdistrict; 3) creating networks with schools, temples, and local agencies to transfer knowledge and instill palmyra palm conservation; and 4) promoting the concept of “sustainable tourism” to preserve palmyra palm resources and cultural identity.

Keywords: Guidelines for Promoting, Cultural Tourism, Tan Tanote

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ทุกท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสูงสุดสำหรับจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เผือกบัวขาว ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศเวลา กำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา เพียรพยายามถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ทฤษฎีและทักษะต่าง ๆ อย่างละเอียดในการทำวิจัยทุกขั้นตอนแก่ผู้เขียน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์มยุรี วัดแก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ความรู้เชิงวิจารณ์เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

ประโยชน์และคุณค่าของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูแต่บิดา มารดา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชัชชัย นาคสุข

พฤษภาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว.....	14
แนวคิดการพัฒนาชุมชน.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	26
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน.....	33
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	42
บริบทชุมชน ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method).....	60
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method).....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.....	70
ตอนที่ 3 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.....	76
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.....	81
ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.....	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	123
ภาคผนวก ค การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	133
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	135
ประวัติผู้วิจัย.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ข้อค้นพบ/เกณฑ์ของนักวิชาการและ นักวิจัย.....	17
2.2	ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร.....	51
2.3	ช่วงอายุและจำนวนประชากร.....	52
3.1	แสดงขั้นตอนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
4.1	จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
4.2	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ภาพรวมและรายด้าน.....	70
4.3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ด้านสิ่งดึงดูดใจ.....	71
4.4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ด้านกิจกรรม.....	72
4.5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ด้านการเข้าถึง.....	73
4.6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	74
4.7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ด้านที่พัก.....	75
4.8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनट दाबलईरंक अंगेबानलद जंगवटपेखरुडूरु ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว.....	77
4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनट दाबलईरंक अंगेबानलद जंगवटपेखरुडूरु ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	78
4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनट दाबलईरंक अंगेबानलद जंगवटपेखरुडूरु ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	79
4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมतालटोनट दाबलईरंक अंगेबानलद जंगवटपेखरुडूरु ด้านการจัดการการท่องเที่ยว.....	80
4.13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมतालटोनट दाबलईरंक अंगेबानलद जंगवटपेखरुडूरु.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2.1	แผนผังชุมชนตำบลถ้ำรงค์.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะยังคงรักษาอันดับ 1 ใน 4 ของประเทศที่สร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวสูงสุดของโลก โดยกำหนดเป้าหมายรายได้รวมทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 โดยเป็นรายได้ที่เกิดจาก ตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 และตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 มุ่งสานต่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก ปรับโครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวสู่กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน และเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน โดยการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาสัมผัสประสบการณ์จริง ผ่านแคมเปญ “Amazing Thailand: Open to the New Shades” (สำนักข่าวมติชนออนไลน์, 2561) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนที่ใดในโลก สัมผัสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แต่ยังคงมีกลิ่นอายของความเป็นไทยอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ คนท้องถิ่นพร้อมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาที่สั่งสมอย่างต่อเนื่อง นับเป็นประสบการณ์ที่จะเปิดประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยวทั้งร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ภายใต้การดำเนินงาน 3 ทิศทางหลัก ประกอบด้วย 1) ขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพในการใช้จ่าย ที่มีรายได้ระดับกลาง-บน (รายได้ต่อคน ตั้งแต่ 20,000 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปีขึ้นไป) โดยทำการตลาดในลักษณะ Fragmentation เจาะกลุ่ม นักท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะบุคคล ได้แก่ กลุ่ม DINKs, LGBTQ, Family, Millennial, นักท่องเที่ยวสตรี และกลุ่ม Active Senior ในพื้นที่ตลาดที่ไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภาวะเศรษฐกิจ เช่น จีน อินเดีย รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ตะวันออกกลาง ฯลฯ ผนวกกับนำเสนอสินค้าและบริการท่องเที่ยวคุณภาพระดับ Premium Mass และหรูหราเหนือความคาดหมาย (Luxury) และเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวความสนใจพิเศษที่ใช้จ่ายสูง ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มฮันนีมูนและแต่งงาน กลุ่มสุขภาพและความงาม กลุ่มที่สนใจ วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม (Green Tourism) ซึ่งนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Soft Adventure) การท่องเที่ยวชุมชน และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงกีฬา (จักรยาน มาราธอน มวยไทย และไตรกีฬา) 2) เจาะตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยเดินทางมาประเทศไทย (First Visitor) โดยทำการตลาดเชิงรุก ได้แก่ เข้าร่วมงานส่งเสริมการขาย จัดกิจกรรม Road Show เพื่อเจาะตลาดพื้นที่เมืองรอง จัดกิจกรรม Seminar/ Workshop และจัด Fam Trip นำสื่อมวลชน/ผู้ประกอบการมาทดสอบสินค้า รวมถึงการส่งเสริม การจัด Charter Flight จากพื้นที่ตลาดใหม่มายังประเทศไทย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 2.1) กลุ่มเชิงพื้นที่ (Market Area) เน้นส่งเสริมนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ตลาด

เกิดใหม่ เช่น ละติน อเมริกา แคนาดา ยุโรปตะวันออก อิหร่าน และกาตาร์ในตะวันออกกลาง รวมถึงพื้นที่เมืองรอง (Tier 2-3 cities) ในตลาดเดิม เช่น เมืองอู่ฮั่น เซี่ยงไฮ้ หนานหนิง ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เมืองมิวนิก สตูดการ์ท ดุสเซลดอร์ฟ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและเกาหลี 2.2) กลุ่มตลาดใหม่ ที่มีแนวโน้มเติบโตดี ขนาดตลาดใหญ่ และมีศักยภาพใช้จ่ายสูง เช่น กลุ่มสตรีในญี่ปุ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ High End ในสาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มครอบครัวในกลุ่ม ประเทศอาเซียน กลุ่มเดินทางเพื่อรักษาพยาบาลในประเทศกลุ่ม CLMV กลุ่มมุสลิมในมาเลเซียและอินโดนีเซีย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2562)

ทิศทางการส่งเสริมตลาดในประเทศ สร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strengthen from within) ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่จะทำให้คนไทยรักและภาคภูมิใจในประเทศไทย สร้างความต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมและรักษาวัฒนธรรมความเป็นไทย โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนมุมมอง เพื่อให้เห็นว่าการเที่ยวเมืองไทยนั้นดีกว่าที่เคย ด้วยการเที่ยวแบบลึกซึ้งและเข้าถึงผ่านการมีส่วนร่วมกับคนท้องถิ่นหรือ Local Hero ผู้อนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดเรื่องราวสร้างแรงบันดาลใจ และทำให้คนไทยได้รับมุมมองใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยวผ่านแคมเปญสื่อสารการตลาด “Amazing ไทยเท” ซึ่งเรื่องราวประสบการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาคที่จะนำเสนอเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้น ประกอบไปด้วยเรื่องราวศิลปวัฒนธรรมที่บอกเล่าวิถีชาวเหนือ เรื่องราวอาหารที่ถ่ายทอดวิถี คนอีสาน เรื่องราวมรดกแห่งสยามในภาคกลาง ทั้งศิลปกรรมชั้นสูง การหลอมรวม วัฒนธรรมนานาชาติและวิถีชาวน้ำ เรื่องราวกิจกรรมแสนสนุกที่จะเติมสีสันให้ชีวิต ในภาคตะวันออก และเรื่องราวนวัตกรรมและความสร้างสรรค์ที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคใต้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2562)

จังหวัดเพชรบุรีถือได้ว่าเป็นประตูสู่ภาคใต้ ซึ่งเป็นทำเลที่ดีในการทำการค้าหรือเป็นแหล่งพักผ่อน ท่องเที่ยว เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยว ทั้งธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ทะเล ชายหาดชะอำ หาดเจ้า ห้วยหิน เชื้อนกกระทา รวมไปถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งยังคงสืบทอดให้คงอยู่ กลายเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีเพื่อไปสัมผัสกับธรรมชาติ และเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาวเพชรบุรีอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การทำอาหาร คาวหวานเครื่องใช้สอย บ้านเรือน เช่น น้ำตาลโตนด จาวตาลเชื่อม ขนมหาล ข้าวเหนียวหน้าลูกตาล โตนดทอด แกงหัวตาล โด๊ะ แก้วอ้อย เตยขนอน ครก บ้านไม้ เป็นต้น และจากการที่ต้นตาลกับชีวิตของชาวเมืองเพชรต่างเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน

ต้นตาลจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับชาวเพชรบุรีมาตั้งแต่โบราณ เคยเป็นสินค้าที่สามารถเรียนเก็บภาษีได้เป็นอันดับ 1 ของจังหวัดตั้งเห็นได้ในรายงาน ประจำปี ศก 117 ของเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ (เทศ บัญชา) ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลราชบุรี ที่กล่าวถึงหมวดการค้าขายของเพชรบุรีว่า “น้ำตาลโตนดตามจำนวนที่ด่านภาษีรัฐบาลตั้งเก็บแก่ราษฎร 100 ละ 2 บาท 32 อัฐ เป็นน้ำตาลที่ส่งไปขายในกรุงเทพฯ รัฐบาลเก็บภาษีได้เงินใน ศก 117 นี้ เงิน 188717 บาท 32 อัฐ เห็นว่าน้ำตาลมีแต่เจริญขึ้นทุกที่ จังหวัดเพชรบุรีมีตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เพราะมองไปทางไหนก็จะเจอแต่ต้นตาล และตาลโตนดยังเป็นพืชเศรษฐกิจของเพชรบุรี มีความเกี่ยวข้องกับคนเมืองเพชรมาช้านานเป็นแหล่งภูมิปัญญาและจิตวิญญาณของคนเมืองเพชรที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ในการใช้ประโยชน์จากตาลโตนด ตั้งแต่รากตาลจนถึงยอดตาล ทุกส่วนมีประโยชน์ทั้งหมด ทั้งเป็นจิตวิญญาณอันร้อยรัดดวงใจวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของชาวเพชรบุรีได้สอดคล้องและเหมาะสม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและบางกรณีก็เข้าร่วมใช้ชีวิตดั้งเดิมที่ได้สูญหายไปหมดแล้ว กลับมาสร้างสีสันดึงดูดใจนักท่องเที่ยวซึ่งอาจจัดอาหารงานเทศกาล เครื่องแต่งกายตามประเพณีการรำพื้นบ้าน การแสดงศิลปะ และหัตถกรรมรุ่นโบราณ ๆ ไว้บริการด้วย เป็นต้น

เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรี มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทและหนึ่งในประเภทนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เด่นชัดในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยวิถีชีวิตคนขึ้นตาลวัฒนธรรมการทำอาหารพื้นบ้านจากตาลโตนด แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับตาลโตนด เช่นกลุ่มจักสานใบตาล กลุ่มเพาะกล้าตาล กลุ่มอาหารคาวหวานที่ได้จากตาลโตนด รวมถึงวัดในตำบลถ้ำรงค์ แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนในพื้นที่ยังขาดองค์ความรู้ในการต่อยอดในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากตาลโตนด ขาดการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด เป็นแหล่งเรียนรู้อาหารพื้นถิ่นที่ได้จากตาลโตนด ซึ่งในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์มีต้นตาลขึ้นอยู่มาก แต่ปัจจุบันลงน้อยลง จึงควรส่งเสริมให้คนในพื้นที่หันมาอนุรักษ์ตาลโตนด ตระหนักถึงคุณค่าและการประโยชน์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากตาลโตนด

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงสนใจทำวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่และตำบลที่ใกล้เคียงได้นำไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านเวลา รายละเอียดมี ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารข้อมูล แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ ไพฑูรย์ นิยมเวช (2557: 13) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3,390 คน

2.2 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่ามี จำนวน 3,390 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 368 คน

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำบลถ้ำรงค์ ผู้มีประสบการณ์ใน

การทำงานในแต่ละระดับและปฏิบัติหน้าที่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 15 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

- 1) สิ่งดึงดูดใจ
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) ความสามารถในการเข้าถึง
- 4) กิจกรรม
- 5) ที่พัก

3.2 ตัวแปรตาม คือ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

- 1) ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว
- 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

5. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2567

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions) และสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social Attractions)

1.2 กิจกรรม (Activities) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พักผ่อน และท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว

1.3 การเข้าถึง (Access) หมายถึง สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยว

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

1.5 ที่พัก (Accommodation) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

2. การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การให้การสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมรดกทางด้านศิลปะ งานประเพณี ประวัติศาสตร์ ภาษา และวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่แตกต่างจากวิถีชีวิตเดิมที่มีอยู่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

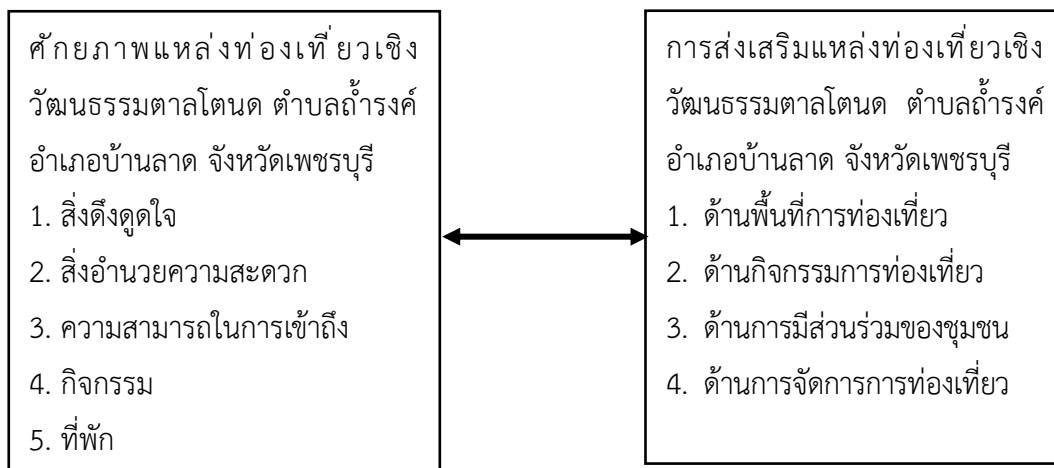
2.1 ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว หมายถึง การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตาโลไตนด์ให้คงความเป็นธรรมชาติ และมีการพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในตำบล

2.2 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตาโลไตนด์ โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์ การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การมีศูนย์บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง มีการวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวและในการจัดการรายได้ รวมทั้งรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

2.4 ด้านการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง มีการพัฒนาและปรับปรุงการป้องกันและกำจัดขยะอย่างยั่งยืน มีการควบคุมไม่เกิดสิ่งก่อสร้างที่บดบังภูมิทัศน์ มีสิ่งปลูกสร้างที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของตำบล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา (จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย, 2564)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพและการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
3. ได้แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
4. สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารข้อมูล แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดการพัฒนาชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
7. บริบทชุมชน ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจและเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้

ปรีชา แดงโรจน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติจะเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้างแต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อน

ใจความสนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษาศาสนากีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจการประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว

ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์ (2550) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่น เป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน) ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

ฐิรัชญา มณีเนตร (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่น เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยว มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้องหรือเพื่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยว หมายถึง เดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

รัชพร จันทรสว่าง (2546) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว โยกย้ายของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้

McIntosh R.W. & Gupta S. (1980) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อจุดหมายต่าง ๆ โดยมีมูลเหตุจูงใจ 4 ประเภท ดังนี้

1. มูลเหตุจูงใจทางด้านกายภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางกีฬา หรือรักษาสุขภาพ พักผ่อนตากอากาศชายทะเล หรือร่วมกิจกรรมบันเทิงอื่น ๆ
2. มูลเหตุจูงใจทางวัฒนธรรม หมายถึง การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในแหล่งอื่นที่มีใช้ที่อยู่เดิม ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ดุริยางคศิลป์ ประเพณีต่าง ๆ
3. มูลเหตุจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การพบปะสังสรรค์กับผู้คนใหม่ ๆ หรือเพื่อนเก่า ญาติพี่น้อง

4. มุลเหตุจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ หมายถึง การพัฒนาตนเองให้มีฐานะหรือเกียรติภูมิสูงอาจเป็นไปเพื่อการศึกษาการประชุม และการติดต่อธุรกิจ

Lumsdon (1999) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ติดต่อและสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคลโดยสามารถเกิดขึ้นจากการที่เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและการติดต่อธุรกิจ ซึ่งเอาเหตุผลกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเดินทางและการท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และพึงพอใจของผู้เดินทาง เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อนการเดินทาง การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้องหรือเพื่อน เป็นต้น ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคล จากที่พักอาศัยไปยังอีกที่หนึ่งด้วยความสมัครใจไป เพื่อพักผ่อนหย่อนใจไม่ใช่เพื่อหารายได้

2. ประเภทของการท่องเที่ยว

ดำเกิง โถทอง และคณะ (2550) ได้กล่าวถึงการจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ใช้สำหรับนันทนาการ เรียนรู้ไปในโลกกว้าง ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือการศึกษาดูงานในหน่วยงาน เป็นการบูรณาการที่หลากหลายประเภท ดังนี้

การจำแนกจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มหรือประเภทของประสบการณ์ ที่นักท่องเที่ยวได้รับ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมไปถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและบางกรณีก็เข้าร่วมใช้ชีวิตดั้งเดิมที่ได้สูญหายไปหมดแล้ว กลับมาสร้างสีสันดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจัดอาหารงานเทศกาล เครื่องแต่งกายตามประเพณีการรำพื้นบ้าน การแสดงศิลปะ และหัตถกรรมรุ่นโบราณ ๆ ไว้บริการด้วย เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน ที่เน้นความรุ่งเรืองของอดีต อาจเป็นการเยือนอนุสาวรีย์โบสถ์ วิหาร วัดต่าง ๆ การแสดงแสงสีเสียงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาจากแดนไกล แต่การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม

เน้นสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นพิภพก็อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็ก และการตั้งแคมป์ เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา น้ำพุแร่รักษาโรค การอาบแดด และการเข้าร่วมสมาคม เพื่อผ่อนคลายจิตตามสถานที่ต่าง ๆ อาทิเช่น หาดทราย ชายทะเล ชายหาดที่แนวต้นไม้ไสว สนามกอล์ฟชั้นเยี่ยม หรือสนามเทนนิสชั้นเลิศ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ เป็นต้น

6. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การประชุมหรือการพบปะกันหรือการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภท บางแห่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของนักท่องเที่ยว

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่อการดูงาน ประชุมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3. ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

มนัส สุวรรณ และคณะ (2541) ได้ให้หลักการในการจัดการการท่องเที่ยว โดยต้องพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จะต้องพิจารณาระบบย่อยและองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวไปด้วย

1. ทรัพยากรทางท่องเที่ยว (Tourism Resource) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) อันได้แก่ การให้บริการ เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ พื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ

3. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) โดยเป็นส่วนของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมรูปแบบหรือกระบวนการการท่องเที่ยว นอกจากหลักการในการจัดการท่องเที่ยวซึ่งกล่าวในเบื้องต้นแล้ว แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวยังสามารถนำมาวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวได้ อันประกอบไปด้วย

- 3.1 แนวทางการบริหารและการจัดการ
- 3.2 แนวทางการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- 3.3 แนวทางการบริหารและการจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย
- 3.4 แนวทางการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น
- 3.5 แนวทางการให้ประชาชนกลุ่มและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโดยมีการจัดการบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้รวมทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวด้วย

อารีย์ นัยพินิจ และฐิรชญา มณีเนตร (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในด้านการวางแผน ด้านการจัดการ ผู้รับผิดชอบ การควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลและรายงานผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวที่ควรจะดำเนินการในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวนั้น มีอยู่ 5 ภารกิจหลัก ดังนี้

1. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้สาธารณะชนได้รับรู้และทราบให้มากที่สุด
2. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจหาข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
3. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว
4. การบริหารแหล่งท่องเที่ยว เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
5. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเป็นการวางระบบในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ

สรุปได้ว่า การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการทำไปตามแผนโดยมีผู้รับผิดชอบ ผู้ควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลและการรายงานผลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4. การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

พูนทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ และคณะ (2544) การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้ไปท่องเที่ยวและชุมชนที่ถูกท่องเที่ยว นอกจากนั้นการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนยังเป็นการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมของชุมชน แต่เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ถูกท่องเที่ยวและผู้ไปท่องเที่ยวเองในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สุขภาพ ความรู้ และการมีส่วนร่วม เป็นต้น

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) ได้กล่าวถึง หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวโลกไว้ ดังนี้

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี หมายถึง มีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่างประหยัด คำนึงถึงต้นทุนด้านคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติและต้นทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย คือ การร่วมกัน วางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก
3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรม คือ ต้องมีการวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก
4. ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การประสานแผนการพัฒนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (องค์กร บริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพ
5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น คือ การประสานงานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยว เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น
6. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น คือ มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม โดยเข้าเป็นหน่วยงานร่วมจัดร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา ร่วมส่งเสริม การขยายการท่องเที่ยว ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน คือ ต้องมีการประสานกับพหุภาคี ได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือในการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาดเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

8. การพัฒนาบุคลากร คือ การให้ความรู้การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้มีแนวคิด และมีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและช่วยยกระดับมาตรฐานการบริหารการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว คือ มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและบริการการขายให้พร้อม มีเพียงพอต่อการเผยแพร่ซึ่งอาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย คือ การช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่า รวมถึงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการ ก่อให้เกิดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

1. แนวคิดและความหมายของการพัฒนาศักยภาพ

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวมมีกระบวนการและกลไกที่จำเป็นต้องใช้ศักยภาพในหลายภาคส่วนร่วมกันทั้งด้านการกำกับ ดูแล และติดตาม การวางแผน การดำเนินการตามกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การพัฒนาเพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัดและระดับชาติ เป็นประเด็นท้าทายที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวควรร่วมมือกันนับตั้งแต่ต้นนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐจากส่วนกลาง และพื้นที่สภาอุตสาหกรรม สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว สมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยว หน่วยงานเอกชน สถาบันการศึกษา และเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ การพัฒนากิจกรรมด้านการตลาด เพื่อแสวงหาดูดกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาที่พักแรม แนวคิดและความหมายของการพัฒนาศักยภาพทั้งของต่างประเทศและของไทย เริ่มจากการนำเสนอวรรณกรรมหรือข้อความที่แสดงถึงแนวคิด และความหมายของการพัฒนาศักยภาพของนักวิชาการหรือผู้รู้ต่างประเทศและไทย ตามลำดับ จากนั้น จึงสรุปและท้ายสุดได้แสดงตารางการวิเคราะห์แนวคิดและความหมายดังกล่าวไว้ด้วย

ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2556) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะสนองความต้องการของคนในอนาคตให้เท่าเทียมกันกับปัจจุบันนั้น หลักสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การผสมผสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์หรือความต้องการใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการทางสังคม ความต้องการทางเศรษฐกิจและการรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ยังเป็นดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สามารถจำแนกได้ 4 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสภาวะแวดล้อม และมิติด้านสถาบัน

อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (2559) กล่าวว่าพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางควรแสดงให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในปัจจุบันจะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดพิษภัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นต่อไป นั่นก็คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วัฒนธรรม นอกจากนี้การพัฒนาของคนรุ่นต่อไปต้องไม่ถูกคนรุ่นปัจจุบันนำทรัพยากรไปใช้หมด รวมทั้งควรเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมจากแนวคิดข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน คือด้านสังคมที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ขีดความสามารถของทุนทางธรรมชาติ และด้านนิเวศวิทยาที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์คุ้มครอง ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสามารถสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลังได้

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2556) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และควรให้การท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะของไทยเอง เนื่องจากการท่องเที่ยวของไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีชีวิตชีวา มีจิตวิญญาณของผู้คนผสมผสานอยู่ และยังกล่าวเพิ่มอีกว่าการท่องเที่ยวควรเป็นตัวเสริมไม่ใช่กิจกรรมหลักในการพัฒนาต่าง ๆ และควรให้มีการสร้างกระแสการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวนั้นคำนึงถึงธรรมชาติ การให้ความรู้และการสื่อความหมาย และต้องเป็นกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีการลดผลกระทบต่อธรรมชาติ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น ซึ่งถ้านำหลักการมาประยุกต์ใช้ก็จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2559: 10) ได้นิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันที่สามารถสืบต่อเนื่องไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง และคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมอย่างสมดุลรวมทั้งเน้นการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อลดช่องว่างระหว่างการออม การลงทุนและการกระจายรายได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ยังเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต จิตใจและปัญญา

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้ตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ตัวชี้วัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557: 8) ได้สรุปถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทโลกไว้ว่าหลังจากที่ประเทศแถบซีกโลกตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกาได้เป็นผู้นำและต้นแบบในการปฏิวัติอุตสาหกรรม เปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อยังชีพและค้าขายภายในประเทศเป็นหลักมาสู่การผลิตเชิงอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ซึ่งทำให้มีต้นทุนต่ำ เพื่อการแข่งขันทางการค้าและมุ่งจำหน่ายระหว่างประเทศกันมากขึ้น นับตั้งแต่นั้นช่วงระยะ 100 ปีที่ผ่านมา เกิดการใช้วัตถุดิบ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และมุ่งตอบสนองความสะดวกสบายมากกว่าความจำเป็นพื้นฐาน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติทรุดโทรมลงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ข้อเสียที่ปล่อยจากกระบวนการผลิตและการบริโภคสินค้าของประชากรบนโลกกว่า 6,000 ล้านคน ได้ก่อให้เกิดมลพิษ การปนเปื้อน และการสร้างผลกระทบทั้งแก่มนุษย์ ทรัพยากรน้ำ อากาศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วจึงเริ่มรวมตัวกันสร้างกรอบแนวทางการพัฒนาใหม่ โดยเกิดการพัฒนาทางความคิดที่เรียกว่า การเปลี่ยนย้ายกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ขึ้น ส่งผลให้เกิดกรอบแนวคิดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 และเริ่มมีบทบาทในสังคมโลก โดยเริ่มตั้งแต่องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Human environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งเรียกร้องให้ชาวโลกคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัด ผลจากการประชุมดังกล่าวทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง ต่อมาสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดระดับโลกอีก 2-3 ครั้ง คือ การประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงริโอ เดจาเนโร ประเทศบราซิล ในปี พ.ศ. 2535 โดยมีเอกสารสำคัญ คือ แผนปฏิบัติการ ซึ่งเป็นเหมือนแผนแม่บทของโลก ให้ประเทศภาคีสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้นำไปเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ความยั่งยืน จากนั้นได้จัดประชุมย่อยอีก 5 ปีถัดมา ณ ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2540 และอีก 5 ปี ถัดมา สหประชาชาติก็ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วย การพัฒนาที่ยั่งยืน(World Summit on Sustainable Development: WSSD) ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่า 180 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ให้ความสำคัญในกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างต่อเนื่องและร่วมกันลงนามรับมาเป็นพันธกรณีร่วมกันที่

จะพัฒนาประเทศและสังคมโลกให้น่าอยู่และยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

ณัฐพงศ์ ทองภักดี และคณะ (2556) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพเป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม มีความชัดเจนในการประยุกต์ สามารถปรับใช้กับบริบทที่แตกต่างกันได้ได้อย่างเหมาะสม มีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทำให้การมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนมีพลัง และเมื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพในทุกระดับ สังคมไทยก็จะมีวิธีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ฮัน ปีน ลี (Hahn-Been Lee, 2016) นักวิชาการชาวเกาหลีใต้ กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพเป็นการเพิ่มสมรรถนะ (Capability) ของระบบบริหารที่จะรับมืออย่างไม่หยุดยั้งกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางในการสร้างความก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

จากแนวคิดและความหมายของการพัฒนาศักยภาพของนักวิชาการหรือผู้รู้ของต่างประเทศและของไทย แสดงให้เห็นถึงแนวทางพื้นฐานสำหรับการวิจัยทางการบริหารและเพื่อใช้ในโครงการฝึกอบรมสำหรับสถาบันการศึกษาด้านการพัฒนาชนบท ซึ่งความหมายของคำว่า การพัฒนาศักยภาพเป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อแตกต่างที่สำคัญของการบริหารที่เน้นการสนับสนุนและการจัดการสำหรับงานพัฒนากับการบริหารที่เน้นในเรื่องกฎหมายและความเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้เข้าใจแนวคิดและความหมายของการพัฒนาศักยภาพอย่างชัดเจนขึ้น จึงนำแนวคิดและความหมายของการบริหารการพัฒนาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สรุปได้ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ข้อค้นพบ/เกณฑ์ของนักวิชาการและนักวิจัย

นักวิชาการ/นักวิจัย	ข้อค้นพบ/เกณฑ์
1. Wongbuangam & Poolsawat (2013)	1. การพัฒนาศักยภาพเพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2. การพัฒนาศักยภาพ 3. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพ
2. Committee of National Tourism Policy (2016)	1. การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐาน 2. การพัฒนาท้องถิ่นให้มีและคุณภาพชีวิตที่ดี 3. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิต
3. ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2556)	1. การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คน 2. การพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ/นักวิจัย	ข้อค้นพบ/เกณฑ์
	3. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการรักษาสภาพแวดล้อม
4. อนุชาติ พวงสำลี และอรัญญา อาจอ่ำ (2559)	1. การพัฒนาศักยภาพให้เห็นถึงความเป็นธรรม 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของในปัจจุบัน 3. การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลังได้
5. ภราเดช พยัฆวิเชียร(2556)	1. การพัฒนาชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะมีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 2. มีการสร้างกระแสการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3. นำหลักการมาประยุกต์ใช้ก็จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. วาณี สัมพันธ์รักษ์ (2557)	1. การพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน 2. การพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น 3. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
7. สถาบันดำรงราชานุภาพ (2559)	1. การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ 2. การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งพาตนเอง 3. การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน
8. ยศ สันตสมบัติ (2558)	1. การบริหารเพื่อการพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 2. การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 3. การพัฒนาสภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
9. พจนา สอนศรี (2556)	1. การศึกษาเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ 2. การพัฒนาสาธารณูปโภคที่ต้องสอดคล้องกลมกลืน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ/นักวิจัย	ข้อค้นพบ/เกณฑ์
	กับชุมชนท้องถิ่น 3. การพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
10. โมมพอร์ท (2013)	1. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้าง สาธารณูปโภคต่างๆในพื้นที่ท่องเที่ยว 2. การพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน 3. เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศใน ธรรมชาติ
11. ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2557)	1. การพัฒนางานวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้ รบกวนสภาพแวดล้อม 2. ในการดูแลประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่ จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 3. การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ
12. พยอม ธรรมบุตร (2560)	1. การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 2. การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่ สำคัญ 3. การวางแผนเพื่อมีสมดุลระหว่างแผนระยะยาว
13. สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจ (2557)	1. พัฒนาประเทศและสังคมโลกให้น่าอยู่และยั่งยืน 2. พัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล 3. การพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนา สิ่งแวดล้อม
14.พัทธธีรา ลภัสเศรษฐศิริ (2559)	1. การศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้ เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า 2. การพัฒนาเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี 3. การพัฒนาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ/นักวิจัย	ข้อค้นพบ/เกณฑ์
15. ญัฐพงศ์ ทองภักดี และคณะ (2556)	1. การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม 2. มีความชัดเจนในการประยุกต์สามารถปรับใช้ได้กับบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างไร เหมาะสม มีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกันทำให้การมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนมีพลังและเมื่อนำไปใช้ในการบริหารการพัฒนาในทุกระดับ สังคมไทยก็จะมีวิถีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน
16. อุทัย เลาหิเชียร (2561)	ขอบเขตของการบริหาร พัฒนาครอบคลุมด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการควบคุมการบริหารโดยประชาชน
17. Hahn-Been Lee (2016)	1. การบริหารเพื่อการพัฒนา 2. การพัฒนาหรือการปรับปรุงการบริหารแบ่งเป็นการบริหารภายในและภายนอก 3. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ที่มา (จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย, 2564)

วัตถุประสงค์ของการพัฒนามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการวิจัย ซึ่งสามารถอธิบายแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1. ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่ให้คงความธรรมชาติ มีการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีการพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับระบบอนุรักษ์ ดังที่ ญัฐพงศ์ ทองภักดี และคณะ (2556) กล่าวว่าพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ การปลูกจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม

ณัฐพงศ์ ทองภักดี และคณะ (2556) กล่าวว่า ความชัดเจนในการประยุกต์ สามารถปรับใช้ได้กับ บริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสมในการบริหารการพัฒนาในทุกระดับ สังคมไทยก็จะมีวิถีการพัฒนา ที่สมดุลและยั่งยืน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนปรึกษาหรือ แก่นักท่องเที่ยวในการจัดกระบวนการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในแหล่งท่องเที่ยว ดำเนินการในการเป็น ผู้แนะนำแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวและใน การจัดการรายได้ รวมทั้งรับผลประโยชน์จากการดำเนิน ดังที่ อุทัย เลาหวิเชียร (2561) กล่าวว่า ขอบเขตการบริหาร การพัฒนาครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการมี ส่วนร่วมและการควบคุมการบริหารโดยประชาชน และณัฐพงศ์ ทองภักดี และคณะ (2556) กล่าว ว่าความชัดเจนในการประยุกต์ สามารถปรับใช้ได้กับบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม มีแนวทาง ปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทำให้การมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนมีพลัง และเมื่อนำไปใช้ในการบริหาร การพัฒนาในทุกระดับ สังคมไทยก็จะมีวิถีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

4. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาและปรับปรุงการป้องกันและกำจัดขยะ อย่างยั่งยืน มีการควบคุมไม่เกิดสิ่งก่อสร้างที่บดบังภูมิทัศน์ มีสิ่งปลูกสร้างที่มีความกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ ดังที่ Hahn-Been Lee (2016) กล่าวว่า การพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหาร แบ่งเป็นการบริหารภายในและภายนอก และการมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ความก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจ สังคมและดังที่ การบริหารการพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้าง กลไกเพื่อการวางแผนให้ เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การระดมและจัดสรรทรัพยากร

แนวคิดการพัฒนาชุมชน

นักวิชาการจำนวนมากที่ได้ให้ความหมายของชุมชนและการพัฒนาชุมชนไว้ต่าง ๆ กัน ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

1. ความหมายของชุมชน

พัฒน์ สุจำนงค์ (2548: 4) ให้ความหมายของชุมชนในแง่การพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง ดินแดนทั่วไปที่มีคนจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไปที่ได้ร่วมกันด้วยทัศนคติอย่างเดียวกัน คือ มี ความคิดเห็นพ้องต้องกัน รวมตัวกันที่จะทำอะไรร่วมกัน และก็หวังที่จะปลูกผลสำเร็จนั้นอย่างเดียวกัน และชุมชนในความหมายของ พัฒน์ สุจำนงค์ จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้คือ

1. มีกลุ่มบุคคล
2. ครอบคลุมอาณาเขตบริเวณหนึ่ง

3. มีสภาพการเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน
4. มีผลประโยชน์และความสะดวกสบายร่วมกัน

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2550: 161) เสนอคำจำกัดความของชุมชนว่า หมายถึง กลุ่มชนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน หรือการมีอาชีพร่วมกัน หรือการประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549: 6-8) ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึง องค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งที่ปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่และสามารถแก้ไขปัญหา ส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้ โดยสรุปแล้วชุมชนในทัศนะของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ จะต้องประกอบด้วย

1. ประชากรจำนวนหนึ่ง
2. สถาบันทางสังคม
3. องค์กรทางสังคมชนิดที่มีขนาดย่อมกว่าชุมชน เช่น ครอบครัว กลุ่มสหกรณ์ สโมสร

เป็นต้น

4. อาณาเขตทางภูมิศาสตร์

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2548: 64) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับชุมชนว่า เป็นคำใหม่ในภาษาไทย เพราะไม่เคยปรากฏในพจนานุกรม ฉบับ พ.ศ. 2493 และสันนิษฐานว่า น่าจะเริ่มมีการใช้หลังจากนั้นเล็กน้อย โดยการแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Community” ในระยะที่วิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ตะวันตกได้เริ่มแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยเพื่อศึกษาชนบท และต่อมารัฐก็ได้ใช้คำนี้หลังจากที่ได้ตื่นตัวในการพัฒนาหมู่บ้านจนมีการตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ คือ กรมการพัฒนาชุมชน ใน ปี พ.ศ. 2505 ด้วยเหตุนี้ในระยะแรกชุมชนมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “บ้านหรือหมู่บ้าน” ในภาษาไทยที่มีมาก่อนหน้านั้น ในฐานะเป็นหน่วยการปกครองที่มีขอบเขตแน่นอนภายใต้การควบคุมของรัฐ

ประเวศ วะสี (2551: 35-36) ให้ความหมายของชุมชนว่า การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามในการกระทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำและรวมถึงมีการติดต่อสื่อสาร (Communicate) ร่วมกัน ซึ่งอาจพิจารณาการเป็นคุณลักษณะของชุมชนได้ดังนี้คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. มีความเอื้ออาทรต่อกัน
3. มีการกระทำร่วมกัน
4. มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ (2545: 44-45) ให้ความหมายของคำว่าชุมชนว่า หมายถึง กลุ่มคนหรือบริเวณที่กลุ่มคนนั้น ๆ อยู่รวมกันได้ทั้ง ๆ ที่แต่ละคนมีความแตกต่างกันหรือมีความหลากหลายในชุมชนนั้น เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

สนธยา พลศรี (2550: 21) กล่าวถึงชุมชนว่า คือ การที่กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมาอยู่รวมกันในบริเวณเดียวกันภายใต้กฎหมายและข้อบังคับอันเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน มีวัฒนธรรมเดียวกัน และมีพฤติกรรมเหมือน ๆ กัน

สรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่มที่อาศัยอยู่รวมกันภายใต้กฎหมายและข้อบังคับเดียวกัน มีการกระทำร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ความหมายของการพัฒนา

สมบุญ สุขสำราญ (2552: 23) ให้ความหมาย “การพัฒนา” ว่า คือ การทำให้เจริญขึ้นเองแต่เมื่อมาใช้เป็นคำแปลของ “Development” ในภาษาอังกฤษจะมีความหมายเกินความลึกไปถึงการทำให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือการนำวิชาการแปลกใหม่เข้ามาใช้การพัฒนาในความหมายนี้มีได้หมายถึงการพัฒนาวัตถุเท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจและความคิดด้วย

วิทยากร เชียงกุล (2553: 12) แสดงความเห็นถึง “การพัฒนา” ว่าการพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญงอกงามทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและทางจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้เรียกว่า เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้า หรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น แต่อยู่ที่การเพิ่มความพอใจและความสุขของประชาชนมากกว่า

พระไพศาล วิสาโล (2551: 18-19) อธิบายว่าการพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรม จะต้องเอื้ออำนวยให้แต่ละคนตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคมและธรรมชาติอันตนจะต้องเกื้อกูลปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยดีโดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์ พร้อมกันนั้น การพัฒนาจะต้องมีธรรมะเป็นพื้นฐาน อำนวยให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรม เมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความยุติธรรม

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ, 2553: 2) อธิบายว่าคำว่า พัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจ เช่น การพัฒนาชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และการพัฒนาจิตใจ เป็นต้น แต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่

แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้น ท่านใช้คำว่า ภาวนา หมายถึง การทำให้มีการทำให้เกิดขึ้น ทำให้เจริญ การอบรม การบำเพ็ญ เช่น คำว่า สมาธิภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือบำเพ็ญสมาธิ และคำว่า วิปัสสนาภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือการบำเพ็ญวิปัสสนา

โสภณ โสภโณ (2550: 15) ให้ความหมายของ การพัฒนา ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ความแตกต่าง เช่น ปริมาณและคุณภาพของบริการข้อมูลและข่าวสาร ฐานะทางสังคมบทบาท และอาชีพ เป็นต้น
2. การใช้ประโยชน์จากบริการที่มีอยู่และเพิ่มขึ้น
3. มีเทคโนโลยีและความมีประสิทธิภาพกระจายทั่วทุกสังคม
4. มีความเชื่อและความไม่เชื่อ เช่น เป้าประสงค์ความเชื่อพื้นฐาน ค่านิยม โอกาส และการสนับสนุน
5. ทักษะคติ เช่น ระดับความพอใจ ความเป็นเอกภาพ และความพึงพอใจมากขึ้น
6. มีพฤติกรรม เช่น ช่วยเหลือตนเองมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรมนุษย์และมีความคิดริเริ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความหมายของ การพัฒนา คือ การทำให้เจริญขึ้น การทำให้รุ่งเรืองขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

3. ความหมายของการพัฒนาชุมชน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2547: 12) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่จะต้องทำต่อเนื่องกันอย่างมีระบบ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นต้องใช้เวลาและจำต้องอาศัยกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกวิธี กระทำอย่างเรียบร้อยเพื่อให้การพัฒนาดลไปถึงประชาชนอย่างแท้จริง และเพื่อให้ “ทิศทางการพัฒนา” เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาโดยการพัฒนาที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่ “การพัฒนาคน” เป็นเรื่องที่ยากยิ่งกว่าการพัฒนาทั่ว ๆ ไปหลายเท่าตัว

อภิชัย พันธเสน (2549: 135) ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า คือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ตั้งใจกระทำขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นจากสภาพก่อนการพัฒนา มีการกินดีอยู่ดี มีการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีการปรับปรุง ดัดแปลง หรือควบคุมทรัพยากร และสภาพแวดล้อม มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองกับสังคมภายนอก ชุมชนของตน ตลอดจนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนเป็นสำคัญ

จิรพรรณ กาณจนะจิตรา (2549: 38) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้นหรือให้เจริญขึ้นทุกด้าน นั่นคือ จะต้องพัฒนาคน กลุ่มชน สิ่งแวดล้อมทางวัตถุ หรือ

สาธารณสมบัติและพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้บรรลุผลแก่เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเมืองของชาติโดยรวม

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545: 45) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ การทำให้คนซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติศาสนาความเป็นอยู่การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม ความเชื่อ และอื่น ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีความสุขรู้จักสามัคคีและร่วมมือกันทำงานได้

ขอบ เข้มกลัด (2554: 4) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิด ทักษคติบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ความชำนาญ ทัศนคติ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน การพัฒนาชุมชนจะต้องลงไปถึงตัวคน ความรู้สึกนึกคิด ทักษคติของผู้คน หรือผู้รับการพัฒนาด้วย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เพราะถ้าหากการพัฒนาคนด้วยเรื่องเหล่านี้ไม่เกิดการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ปัญหามีอยู่ว่าความคิดเช่นนี้จะเกิดขึ้นจริงและกว้างขวางได้มากน้อยเพียงใด เพราะตัวอย่างการพัฒนาในแนวทางนี้มีให้เห็นมาแล้วมากมายในสังคมไทย แต่ก็มีระยะเวลาช่วงสั้น ๆ เท่านั้น ที่ประชาชนให้ความสนใจจากนั้นก็ปล่อยให้เงียบหายไปในปีที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้น เป็นการพัฒนาที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อวัตถุประสงค์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

หลักการของการพัฒนาชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2555: 16-20) กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนว่า เป็นเป้าหมายอุปกรณ์ (Instrumental goal) คือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม ครอบครัวและประชากรอนามัยและสาธารณสุข นันทนาการ ฯลฯ

สุเทพ เชาวลิต (2555: 38) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนอยู่ 5 ประการ คือ

1. เร่งการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของชุมชน
2. ปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
3. ปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ
4. ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ตลอดทั้งให้เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็น
5. พัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2551: 52) กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนว่า เป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goal) คือ การพัฒนาคน โดยมุ่งให้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการแก้ไข

ปัญหาการตัดสินใจของตนเองในการที่จะปรับปรุงสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชนบนพื้นฐานของการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า หลักของการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีความรู้และความสามารถ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

สุรินทร์ สุริยวงศ์ (2546: 30) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบ

เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ (2547: 182-183) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร

จักรพงษ์ สงวนชม (2549: 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน

ชูชาติ พวงสมจิตร (2550: 13) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, อ้างถึงใน อภิญา สุวรรณภณท์, 2543: 22) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ของ เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี (2542) ได้อธิบายถึงการกระทำทางของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคล

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System)

3. วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อถือ (Idea of Believes) ความสนใจ (Primary of Interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (Ystem of Value Orientation)

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ (2532: 60 - 63) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้กำหนดความการกระทำว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดและลึกลับ ซึ่งบุคคลผู้ทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ 2 ประการ กล่าวคือ

1. ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง

2. มีการเข้าใจสิ่งเร้า เราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเราเองในการให้เหตุผล ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้นำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าใจในส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับแนวทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุดหรือค่านิยมของผู้นำ แต่โดยสติปัญญาแล้วเราอาจเข้าใจสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกนัยหนึ่งการกระทำบางอย่างเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าการอธิบายที่แท้จริงของการกระทำ เพราะแรงกระตุ้นจะมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจผู้กระทำ และสำหรับผู้สังเกตนั้น แรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม

เวเบอร์ ได้กล่าวว่า การกระทำทางสังคม 4 ชั้น คือ

1. การกระทำที่มีเหตุผลเป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

3. การกระทำตามประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดแบบอย่างที่ทำกันมาในอดีตเป็นหลัก พฤติกรรมการกระทำตามประเพณีที่ไม่คำนึงถึงเหตุผล

3. ลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วม

วิรัตน์ สมสินทรัพย์ (2548) อธิบายกระบวนการความร่วมมือของประชาชนว่า ต้องมีความรู้สึกลงต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การเข้าร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา
3. การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานของการพัฒนา
4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2548) ขยายความของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า

1. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่กระบวนการพัฒนาและมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาตลอดจนเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

1.2 การแบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

1.3 การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผน และดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากร เพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจไม่ว่าระดับท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับชาติ จะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้รับ

3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงการของการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2548) การมีส่วนร่วมในการพัฒนามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา เพื่อให้โครงการพัฒนาประสบผลสำเร็จ การพิจารณาประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงพิจารณาจากความพยายามที่บุคคลทุ่มเทให้กับการทำงานในโครงการพัฒนาจนโครงการประสบผลสำเร็จ ยิ่งบุคคลทุ่มเทความพยายามในการกระทำกิจกรรมในโครงการพัฒนานั้น ๆ มากเท่าใด ก็ถือว่าบุคคลนั้นเข้าร่วมโครงการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2549) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่ามีหลายระดับ ตั้งแต่เป็นสมาชิกจนถึงเป็นผู้นำหรือประธานกรรมการดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกเข้าร่วมการประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วย
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

นอกจากนี้แล้ว ยังอาจพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมของสมาชิกดังต่อไปนี้คือ

1. สมาชิกผู้นั้นทำอะไรระหว่างการประชุม

2. สมาชิกผู้นั้นเล่นบทอะไรในที่ประชุม

อคิน รพีพัฒน์ (2550) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมงานประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทยว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวชนบทยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวของเขาเองกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะขาดความเข้าใจ และมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งที่น่าหนักใจที่สุดก็คือ ชาวชนบทเป็นผู้อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุด แต่มนุษย์ย่อมยังจะมองปัญหาของตนเองไม่ชัดเจน จนกว่าจะมีคนมาช่วยให้เขาวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาของเขาได้เด่นชัดขึ้น เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงน่าจะมีหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นกระจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพหรือเป็นแพทย์ผู้คอยชักนำให้ชาวชนบทมองเห็นภาพของปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาด้วยตัวของเขาเอง

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม การวางแผนการดำเนินการกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ เพราะหากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาวัตถุให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานเสียด้วยตนเอง ผลต่อไปที่ตามมาก็คือ เมื่อขาดเจ้าหน้าที่ชาวชนบทก็ไม่สามารถดำเนินการวางแผนงานได้ด้วยตนเอง อาจมีความยากลำบากที่จะผลักดันให้เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาทำหน้าที่เป็นแค่เพียงเพื่อนของชาวชนบทในการช่วยกันวางแผน เพราะชาวชนบทโดยทั่วไปมีการศึกษาน้อย แต่ถ้าเราไม่ให้ชาวชนบทได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้โอกาสที่ชาวชนบทจะได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองในการวางแผนดำเนินงานก็จะหมดไป เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องทำให้ได้ว่าการศึกษาเรื่องใดก็ตามต้องเริ่มความยากง่าย เร็ว ช้าจากระดับของผู้รับการศึกษา มิใช่จากระดับความรู้ ความสามารถของผู้ให้การศึกษา

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าชาวชนบทจะยากจน และขาดแคลนทรัพยากร แต่ชาวชนบทก็มีทรัพยากรที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์ในการทำงานในชนบทอย่างน้อยชาวชนบทก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ และในหลาย ๆ แห่งชาวชนบทสามารถจะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลาย ๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทคิดต้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่ทำขึ้นเพราะเขาจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างไปจากการที่การลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอก เมื่อจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนักและการบำรุงรักษาก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะเมื่อไม่ใช่อะไรของเขา เขาก็จะไม่บำรุงรักษา ไม่รักและหวงแหนมัน นอกจากนั้นการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถจะดำเนินกิจกรรมนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในขั้นสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชาวชนบท แต่ได้ดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชาวชนบทย่อมจะไม่ได้ประเมินด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่

จารุพงศ์ พลเดช (2546) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ซึ่งเขาเรียกว่าเป็นขอบเขตของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 6 แบบ คือ

1. การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชนหรือของกลุ่ม
2. การกำหนดแนวทางการดำเนินการให้บรรลุในการแก้ปัญหา
3. การระดมทรัพยากรทั้งในและนอกชุมชน
4. การปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้
5. การควบคุมติดตามและประเมินผล
6. การจัดสรรประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรม

ปรเม สตะเวทิน (2549) ได้เสนอขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ภายในกลุ่มแล้ว ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลเกิดขึ้นอันที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Perferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

พนัส หันนาคินท์ (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นเรื่องของกระบวนการที่ครบถ้วน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิดศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือแผนงานโครงการหรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไข ปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2007) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) กลุ่มคนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วย
2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) กลุ่มคนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและการบริหาร
3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) กลุ่มคนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม
4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining benefits) กลุ่มคนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้

Cohen & Uphoff (2001) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และการประสานขอความร่วมมือ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานของความช่วยเหลือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Klein (1991) ได้แบ่งกรรมวิธีการมีส่วนร่วมไว้ 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. การร่วมประชุม เป็นการร่วมอภิปราย หรือเนื้อหาสาระของการวางแผนพัฒนา หรือการจัดทำแผนโดยตรง
2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกันตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้ทราบถึงผลดีผลเสียในกรณีต่าง ๆ
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ วิธีการนี้ ประชาชนต้องเข้าร่วมเป็นกรรมการใน คณะกรรมการบริหารโครงการ เพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงประชาชนที่ถูกผลกระทบเข้ามีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน
4. การสำรวจ วิธีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ประชาชน ได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ
5. การประสานงานร่วมกัน เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทน กลุ่มให้เข้าไปร่วมงานบริหารและมีการจัดการ หรืออาจจะเป็นในรูปการเข้าร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษา จากฝ่ายประชาชน
6. การสัมภาษณ์ หรือการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ และประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
7. การจัดทัศนศึกษาไปยังจุดหรือบริเวณที่จะมีการก่อสร้าง หรือการจัดทำโครงการ พัฒนาเพื่อการสำรวจ และตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนจะร่วมตัดสินใจ
8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการไต่สวนข้อมูลจากประชาชนโดยเปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกคน และทุกกลุ่มในสังคมได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกฎ ระเบียบ และนโยบาย ประเด็น ต่าง ๆ ที่สำคัญของรัฐบาล ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม
9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยู โททัศน์ สไลด์ แผนที่ และหุ่นจำลอง เพื่อเผยแพร่ข่าวสารจากรัฐสู่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ ข่าวสารอย่างทั่วถึงกัน
10. การเลือกตั้งผู้แทนของประชาชน เป็นการพิจารณาเลือกผู้แทนของสังคม ทำได้ โดยการปรึกษาหารือ ประสานงานร่วมกัน สัมภาษณ์ ร่วมประชุม และถกเถียงกัน
11. การออกเสียงประชามติโดยตรง เป็นการตอบคำถามของรัฐบาลโดยประชาชน เป็นการให้ประชาชนทุกคนในสังคมออกความคิดเห็นโดยตรงต่อรัฐบาล ในกรณีที่รัฐบาลมีคำถามที่สำคัญ มาก และต้องการให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาล
12. การรายงานผล การรายงานผลมักกระทำในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวางแผน และจัดทำแผน ผลของการตัดสินใจในกระบวนการวางแผนจนถึงขั้นของการจัดทำแผน และโครงการ ถูกส่งกลับไปยังประชาชนในท้องถิ่น เพื่อการถามความแน่ใจของท้องถิ่นซ้ำอีกครั้งก่อนตัดสินใจทำ

โครงการ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้พิจารณาอีกครั้ง หากต้องการเปลี่ยนจะได้แก้ไขได้ทันที

ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

1. ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Base Sustainable Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ที่กำหนดทิศทางในการจัดการโดยชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนรู้และชุมชน โดยมองว่าการท่องเที่ยวสามารถครอบคลุมทั้ง 5 ด้านพร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นผู้ดูแลจัดการ ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีนักวิชาการหลายภาคส่วนได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีดังนี้

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีการผลิตที่พึ่งมาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์

2. ด้านองค์กรชุมชน มีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย รู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. ด้านการจัดการ มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้ากับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับคนในชุมชน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม

4. ด้านการเรียนรู้ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถสร้างความรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการจัดการซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับชาวบ้านอีก ทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

ซูวิทย์ ศิริโชคเวชกุล (2544) กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกและของภูมิภาค ซึ่งหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การประดิษฐ์ และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เทศกาล ประเพณี การนำนักท่องเที่ยวชมกระบวนการทางการเกษตร ท่องเที่ยวโดยชุมชนที่หลายประเทศนำไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จมีรูปแบบดังนี้

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Product Sales) เช่น สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำวัน
2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (Cultural Shows) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (Village Based Activities) คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว กิจกรรมการปักค้างแรมในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551) การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทางและรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งมีชาวบ้านที่เป็นเจ้าของชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น ๆ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการแหล่งท่องเที่ยว และอนุรักษ์ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างการพัฒนาให้เกิดการยั่งยืนสู่ชนรุ่นหลังและเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2. หลักการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มองว่าชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา จนทำให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรมีหลักการร่วมกันดังนี้

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการพิจารณาถึงสภาพของปัญหา ผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น แล้วชุมชนร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร
2. สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การทำกิจกรรม ติดตาม ประเมินผล เรียนรู้และรับประโยชน์ร่วมกัน

3. ชุมชนต้องการรวมกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม หรือองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อเป็นตัวแทนในการทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมด และดำเนินการทางด้านการกำหนด ทิศทาง และนโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ ของสมาชิกในชุมชน

4. รูปแบบ เนื้อหา และกิจกรรมของการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องคำนึงถึงการอยู่ ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบ

5. มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมกันจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับ การดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

6. ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีการเรียนรู้ ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางกระบวนการท่องเที่ยวที่ ถูกต้องและเหมาะสม

7. การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีส่วนร่วมร่วมกันภายในชุมชน เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และพิจารณาร่วมกันถึงขีด ความสามารถในการรองรับ

8. รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนนำไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษา สิ่งแวดล้อมของชุมชน

9. การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อำชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของ ตนเองไว้ได้ ทั้งนี้หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิตและ จิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน

10. องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้และ พร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากมองในแง่ความพร้อมของชุมชน และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในมิติของชุมชนแล้ว การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะ เป็นไปได้ด้วยดีนั้น ยังต้องพิจารณาจากมิตินอกชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ การตลาด นโยบาย รัฐบาลที่เข้ามาสนับสนุน พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. กระบวนการทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

พจนา สวนศรี (2546) ได้กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์มีชุมชนหลายแห่งที่ตัดสินใจเปิด การท่องเที่ยวภายในชุมชนขึ้นและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง มีรูปแบบการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคน ภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วม

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามามีการจัดการให้นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบนี้ มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเองที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดนอกจากนั้นแล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในเคารพในกฎกติกาที่ชุมชนร่วมกันสร้าง ไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมาจากการกำหนดจากวิสัยทัศน์ที่จัดทำร่วมกันในชุมชน และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม ให้มีความชัดเจนขึ้นโดยชุมชนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

3.1 เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ต่อการกันและกันได้ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไปเยือนชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน นักท่องเที่ยว ควรเกิดการเรียนรู้บทบาทของประมงขนาดเล็กที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งด้วย

3.2 เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้เข้าใจในคุณค่า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้กลับฟื้นคืนสภาพได้ในระยะต่อไป

3.3 เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน ที่เผชิญต่อผลกระทบทาง การท่องเที่ยวแบบเดิม ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการลดผลกระทบดังกล่าว และจัดระเบียบชุมชนให้เป็นระบบที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3.4 เพื่อเป็นเครื่องมือการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต กับสาธารณชนภายนอกจะเห็นได้ว่าในมิติของชุมชนไม่ได้มองเรื่องราวได้เป็นเรื่องหลัก ผิดกับในระดับนโยบายการท่องเที่ยวมักจะให้ความสำคัญเรื่องราวได้เป็นอันดับแรก หากเอาคุณค่าวิถีชีวิตที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมไทย อันได้แก่ การมีน้ำใจ ความเอื้ออารี ประกอบกับการมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ความรักในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นทุนทางสังคมของคนไทย ก็จะทำให้การริเริ่มและมอง การท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางยิ่งขึ้น

4. องค์ประกอบการท่องเที่ยว

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว หากพิจารณาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวจะพบว่า การท่องเที่ยวต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกันหลายปัจจัยจึงจะส่งผลให้การท่องเที่ยวนั้นประสบความสำเร็จสร้างความประทับใจและผลกำไร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้

Pike Steven (2008) กล่าวถึงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภคสิ่งสำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่

1. ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package)
2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
5. กิจกรรม (Activities)
6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้าง พื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวก

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ความงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

5. ทฤษฎีองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ทฤษฎีองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5A ของ Tourism Western Australia (2008) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น

1.1 สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions)

1.2 สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE)

1.3 สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions)

1.4 สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social Attractions)

2. กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น

1) กิจกรรมเดินป่า

2) กิจกรรมดูนก

3) กิจกรรมส่องสัตว์

4) กิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นต้น

3. การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อย

เพียงใด โดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยางลูกรัง หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลองต้องใช้เรือหรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้า สภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น

ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึงอาจพิจารณาได้จากความสะดวกอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น

- 1) เทียบบิน
- 2) การตรวจคนเข้าเมือง
- 3) รถโดยสารสาธารณะ
- 4) สภาพถนนหนทาง

นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งเที่ยวนั้นได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งเที่ยวนั้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป และถ้าหากในบริเวณแหล่งเที่ยวนั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวก อาจพิจารณาได้จากระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่าง ๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) เช่น

- 4.1 ร้านอาหาร
- 4.2 ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของ บริษัท บริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก
- 4.3 การบริการอื่นๆ เช่น ร้านตัดผม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวร้านเช่ารถ
- 4.4 ระบบสาธารณูปโภค
- 4.5 ตู้เอทีเอ็ม

4.6 สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

5. ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น

5.1 โรงแรม

5.2 รีสอร์ท

5.3 บังกะโล

5.4 เกสต์เฮาส์ ฯลฯ

ปาริฉัตร อึ้งจะนิล (2554) กล่าวว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเดินทางและกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายเป็นการนำทรัพยากรด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมวลมนุษยชาติซึ่งส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศ การท่องเที่ยวประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระดับประเทศและระดับโลก จะทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2. การเดินทางการท่องเที่ยวก็คือการเดินทางไปให้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่นักท่องเที่ยวตั้งใจไว้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งคือ ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ การเดินทางท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพโดยวิธีใดนั้น ๆ จะต้องสามารถอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ทั้งสภาพยานพาหนะที่ใช้เดินทาง และระบบเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางมีความปลอดภัยไปถึงจุดหมายปลายทางด้วยความเรียบร้อยรวมทั้งการประหยัดซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเดินทางเพิ่มขึ้น

3. แรงจูงใจในการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยว เพื่อสนองความต้องการของตนเองการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้นั้น นักท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งบันดาลใจ เช่น การไปชมการแข่งขันกีฬาในต่างประเทศ และก็จะพิจารณาการท่องเที่ยวอย่างอื่นประกอบด้วย เช่น การชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ และภาษาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีลักษณะแตกต่างกับสภาพแวดล้อมในถิ่นที่อยู่ของตนเอง จะเป็นแรงดึงดูดใจอันสำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว คือ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และที่พัก (Accommodation)

6. หลักการและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) ได้กล่าวว่า ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือหน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาลแต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ

จุฑามาศ จันทรัตน์ (2544) ได้กล่าวว่า ในการที่การท่องเที่ยวของไทยจะก้าวไปสู่ทศวรรษหน้าอย่างมีมาตรฐาน และสามารถแข่งได้ในระดับสากล ผู้บริหารจัดการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนควรต้องมองการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและตระหนักถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบ เพราะทุกส่วนล้วนมีความสำคัญ

ระบบการท่องเที่ยว ซึ่ง ลีเพอร์ (Leiper, 1979) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวไม่ใช่เป็นอุตสาหกรรมแต่เป็นระบบเริ่มต้นจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผล และแรงกระตุ้นแตกต่างกันไป จากนั้นจึงเริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แล้วจึงตัดสินใจเดินทางจากที่อยู่เดิม โดยอาศัยการคมนาคมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไปยังจุดหมายปลายทาง และ ณ จุดหมายปลายทางแห่งนั้นนักท่องเที่ยวก็เกี่ยวข้องประสบการณ์จากการเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ มากมาย

ลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่ง ลีเพอร์ (Leiper, 1979) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น “Partial Industrialization” มี 2 ส่วน คือ

1. เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน โดยนักท่องเที่ยวซื้อบริการจากภาคเอกชน
2. ไม่มีการแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีไว้เพื่อขาย แต่หากเป็นสาธารณสมบัติ เช่น ชายหาดที่สวยงาม คนไทยที่มีความเอื้ออาทร วัฒนธรรมไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของภาคเอกชน และเป็นส่วนที่ต้องแบ่งปันและใช้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน ซึ่งส่วนนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะแตกต่างจากการขายสินค้าอื่น ๆ เพราะจะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวจึงจะนำประโยชน์ไปสู่ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. ความหมายของวัฒนธรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2530) ก็ได้นิยามความหมายของวัฒนธรรมไว้เป็น 4 นัย ดังนี้

1. สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ
2. วิถีชีวิตของหมู่คณะ
3. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. พฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม คือ ผลรวมของทุกสิ่งซึ่งเป็นความเจริญงอกงามที่สังคมนั้น ๆ ได้ทำไว้หรือได้สั่งสมมาจนถึงบัดนี้

ธีรยุทธ์ บุญมี (2546) อธิบายว่า วัฒนธรรมมีรากมาจากคำภาษาละตินว่า Cultivare ซึ่งหมายถึง การไถพรวนแผ่นดิน จึงหมายถึงการบ่มเพาะ ประณีต ดึงงาม อุดมสมบูรณ์ การทำให้เสร็จสมบูรณ์วัฒนธรรมในความหมายเชิงมานุษยวิทยาจึงหมายถึงแบบแผนชีวิตร่วมของคนชาติต่าง ๆ วัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มต่าง ๆ รวมความถึงความคิดแบบแผน ประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกอย่าง

พทุทธิสาณ ชุมพล (2548) อธิบายว่า วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างของการดำรงชีวิตของชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง และก่อนที่จะเป็นแบบอย่างขึ้นมาได้จะต้องมีการปฏิบัติในหมู่คนจำนวนมากจนปฏิบัติตามกันไปทั้งกลุ่ม มีระยะเวลาอันนานและเป็นแบบอย่างที่ยึดเหนี่ยวแน่น

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และวันร จะนุ (2555) อธิบายว่า วัฒนธรรม หมายถึง ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม อุดมการณ์ และโลกทัศน์ คือ โครงสร้างส่วนบนของสังคม เป็นสิ่งที่ผลักดันเป็นเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ

โดยสรุป วัฒนธรรม หมายถึง ความเชื่อ การดำรงชีวิต และลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามที่สังคมนั้น ๆ ได้สั่งสมมาจนถึงปัจจุบัน

2. ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการเดินทางเข้าไปสัมผัส และเข้าร่วมวิถีชีวิตดั้งเดิมที่กำลังสูญหายไป เพื่อให้เข้าใจถึงความเป็นมา วิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณีและงานเทศกาล เป็นต้น

ราณี อัสชัยกุล (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี

รสิกา อังกูร (2549) ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความวิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชาติอื่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เหมือนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชน ในการตระหนักถึงการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

โดยสรุปการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมรดกทางด้านศิลปะ งานประเพณี ประวัติศาสตร์ ภาษา และวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่แตกต่างจากวิถีชีวิตเดิมที่มีอยู่ โดยมีการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงเคารพกฎระเบียบของชุมชนท้องถิ่นด้วย

3. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ฉะนั้นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรมี 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการคือ

- 1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น

- 1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ
- 1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้างผังเมือง รวมทั้ง
ซาก ปrikหักพัง
- 1.4 ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก
- 1.5 ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
- 1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ
- 1.7 ภาษา และวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ขนบธรรมเนียมการรับประทานอาหาร
อาหาร
- 1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ
- 1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น
2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มี
กระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมโดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทาง
การท่องเที่ยว โดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทน
ในกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้ง
ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาด
ท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และได้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
อย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการตลาดท่องเที่ยวที่มี
การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน
เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น
6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยว
ที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้
ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุก
ฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4. ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ 5 ประการ คือ

4.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี เป็นหลัก ต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสามารถสืบต่อไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง

4.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องมีการจัดการอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยต้องคำนึงถึงด้วยว่าไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุด

4.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่น ทั้งในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ที่หลากหลาย

4.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น โดยต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4.5 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

5. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย โดยแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นประเภทได้ 5 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว โดยได้รับความรู้และความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ

จัดขึ้นเพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์และศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/ Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดรายการกีฬาตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนาน เพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาในขณะเดียวกันก็ได้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว นวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว (2552) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ผู้มาเยี่ยมชมสามารถสังเกตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น โดยตนเองมิได้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนของชนเผ่า ศูนย์วัฒนธรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การช่วยรักษาความหลากหลายของเชื้อชาติ คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ได้รับความรู้ วิสัยทัศน์ ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ และภูมิปัญญาของชนเผ่า รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรม

ท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2. แหล่งวัฒนธรรมประเพณีและหัตถกรรมพื้นเมือง ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และซื้อสินค้าของที่ระลึกจากผู้ประกอบการหัตถกรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การรักษามรดกความหลากหลายของวัฒนธรรม คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีและการได้ซื้อสิ่งของที่ระลึกที่พอใจ

ราณี อธิชัยกุล (2554) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมเป็น 3 ประเภท คือ

1. ศิลปวัฒนธรรม เป็นการแสดงวัฒนธรรมในรูปของศิลปะหรืออาจเรียกว่าศิลปกรรม คือ ผลงานสร้างสรรค์ทางสุนทรียะทุกรูปแบบด้วยการแสดงออกทางสื่อ เพื่อส่งทอดความรู้สึกและอารมณ์อย่างมีจุดหมาย ด้วยทักษะ เทคนิค และวิธีการอันประณีต งานศิลปะจะเกิดจากกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของคนในสังคม

2. ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น เช่น สถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษา ลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของชุมชน และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ชุมชน ยึดถือปฏิบัติโดยการเยี่ยมชม หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้านด้วย เป็นต้น

3. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม พิเศษที่จัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เช่น กิจกรรมแข่งขันกีฬา การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

กระทรวงวัฒนธรรม (2555) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติสามารถ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีโดยประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มี 5 ประเภท ได้แก่

1. มรดกโลก หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณค่าของสิ่งที่มีมนุษยชาติ หรือธรรมชาติสร้างขึ้นมา ควรแก่การอนุรักษ์ปกป้องให้ตกทอดไปยังชนรุ่นหลัง และเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกปัจจุบันนี้เป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ มรดกแห่งความทรงจำของโลก มรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกโลกทางธรรมชาติ

2. อุทยานประวัติศาสตร์ หมายถึง บริเวณที่มีหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ สมัยใดสมัยหนึ่งของประเทศ หลักฐานและความสำคัญดังกล่าวอาจเป็นทางวัฒนธรรม การเมือง และสังคมวิทยาก็ได้

3. พิพิธภัณฑ์ คือ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัยสื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา มีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า การศึกษาและความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วย โดยรวมไปถึงสวนสัตว์ สวนพฤกษชาติวนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่น ๆ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์ และท้องฟ้าจำลอง

4. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเมืองขนาดใหญ่ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน สถานที่ที่รัฐบาลก่อสร้างขึ้น เช่น พระราชวัง หรืออาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

5. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติประกอบด้วยสภาพภูมิอากาศ ทิวทัศน์ที่สวยงาม และสัตว์ป่า

บริบทชุมชน ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของตำบลถ้ำรงค์ เดิมตำบลถ้ำรงค์เป็นพื้นที่เดียวกันกับตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งขณะนั้นมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้มีการแบ่งแยกตำบลถ้ำรงค์ออกจากตำบลตำหรุ โดยมีแม่น้ำเพชรบุรีเป็นเส้นแบ่งแนวเขต และมีหมู่บ้านอยู่ในเขตปกครอง จำนวน 6 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ได้ยกฐานะมาจากสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และตามประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2542 และมีการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2543 ที่ทำการในปัจจุบันตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จัดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นกลาง เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2551

คำขวัญของตำบลถ้ำรงค์ “เขาถ้ำรงค์รูปช้าง ดันยางนาใหญ่ แม่น้ำเพชรใส หลวงพ่อเทพ เลื่องลือไกล พระดำใหญ่คู่ตำบล”

1. ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้ง (แสดงที่ตั้งและระยะห่างจากอำเภอ)

องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ตั้งอยู่ที่ 3 บ้านถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นตำบลหนึ่งใน 18 ตำบลของอำเภอบ้านลาดห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านลาด ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง มีภูเขาเตี้ย ๆ มีลำห้วยไหลผ่านทุกหมู่บ้าน และมีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านทางทิศตะวันตก เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนผลไม้ เป็นต้น มีถนนเพชรเกษมตัดผ่านตำบล มีถนนสายบ้านลาด – พุกาม เป็นสายหลักภายในตำบล และถนนเรียบคลองชลประทานทำให้การคมนาคมสะดวกในการสัญจรภายในตำบลและกับตำบลใกล้เคียง รวมถึงการขนส่งสินค้าพืชผลออกสู่ตลาดได้รวดเร็วมีแหล่งท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตคนบ้านลาด อาทิเช่น สวนตาลลุงถนอม การยี่โถนวด ศูนย์วัฒนธรรมเครื่องใช้โบราณวัดม่วงงาม ผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด และปายางนา เป็นต้น

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ (สำนักงานอุตุนิยมหาวิทยาลัยจังหวัดเพชรบุรีและแผนพัฒนาจังหวัดสี่ปี) ตำบลถ้ำรงค์อยู่ใกล้กับตัวจังหวัดเพชรบุรี จึงมีลักษณะภูมิอากาศคล้ายคลึงกับจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดเวียนเป็นประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ พัดจากทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว เรียกว่า ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้จังหวัดเพชรบุรีซึ่งอยู่ทางตอนบนของภาคใต้ฝั่งตะวันออกมีฝนน้อยในช่วงฤดูหนาว และมีอากาศเย็นเป็นครั้งคราวคล้ายคลึงกับภาคกลาง แต่ในช่วงต้นฤดูอาจมีฝนตกชุกได้ ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมนี้จะพัดประจำในฤดูฝน และเป็นลมที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย จึงทำให้ประเทศไทยมีฝนตกมาก แต่เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีอยู่หลังทิวเขาตะนาวศรีซึ่งปิดกั้นทางลมนี้ไว้จึงเป็นที่อับฝนและมีฝนตกน้อยในช่วงฤดูฝน ฝนส่วนใหญ่จะตกมากในช่วงฤดูหนาวคือ ระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม
- 3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์

1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินในตำบลถ้ำรงค์ส่วนใหญ่เป็นดินร่วน และดินเหนียวปนทรายตามลำดับ ซึ่งเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ใช้ปลูกข้าวและพืชสวน เช่น มะนาว ชมพู่ มะม่วง กล้าย และพืชผักสวนครัว

1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ

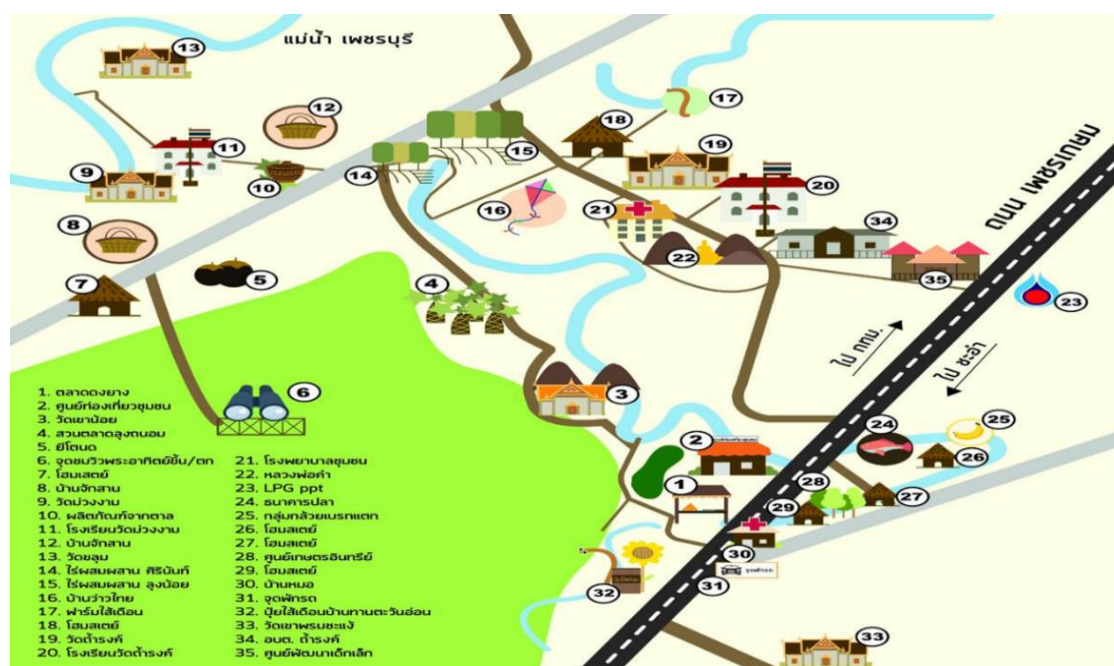
มีลำห้วยไหลผ่านทุกหมู่บ้าน และมีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านทางทิศตะวันตก เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนผลไม้ นอกจากนี้ยังมีลำห้วย/ลำน้ำ 4 สาย บึง หนอง จำนวน 2 สาย ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น เขื่อน คลองชลประทาน เป็นต้น

1.6 ลักษณะของไม้และป่าไม้

ในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแต่มีภูเขาเตี้ย ๆ จำนวน 3 ลูก มีต้นยางนา ที่ขึ้นทะเปียนอนุรักษไว้และต้นตาลขึ้นอยู่ทั่วไป

1.7 แผนผังชุมชนตำบลถ้ำรงค์

จากการลงสำรวจเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์พบกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ จึงมีการรวบรวมจัดทำข้อมูลเป็นแผนที่ทำมือและประสานความร่วมมือกับคนในชุมชน และฝ่ายออกแบบขององค์การพัฒพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ในการออกแบบและจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวในชุมชนตำบลถ้ำรงค์

ภาพที่ 2.1 แผนผังชุมชนตำบลถ้ำรงค์

ที่มา : (องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์, 2565)

2. ด้านการเมือง/การปกครอง

มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลไร่มะขาม อำเภอบ้านลาด

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลไร่มะขาม อำเภอบ้านลาด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด

เนื้อที่พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6,438 ไร่ (10.3 ตารางกิโลเมตร)

3. ประชากร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 3,390 คน แยกเป็น ชาย 1,657 คน หญิง 1,733 คน จำนวนครัวเรือน 1,657 ครัวเรือน แยกเป็นรายหมู่บ้าน

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	
1	บ้านท่ามะเฟือง	252	262	514	163
2	บ้านม่วงงาม	313	348	661	196
3	บ้านถ้ำรงค์	139	171	310	100
4	บ้านไร่สะท้อน	238	249	487	187
5	บ้านดอนตะโก	416	423	839	216
6	บ้านหนองช้างตาย	299	280	579	160
รวม		1,657	1,733	3,390	1,022

ที่มา : (องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์, 2565)

3.2 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ตารางที่ 2.3 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ช่วงอายุปี													
		0 – 5 ปี		6 – 14 ปี		15 – 25 ปี		26 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1	บ้านท่ามะเฟือง	8	13	29	21	44	45	47	47	49	42	37	35	44	53
2	บ้านม่วงงาม	15	15	35	38	50	49	63	62	48	62	58	53	57	66
3	บ้านถ้ำรงค์	5	5	11	17	13	19	31	34	20	33	23	29	31	39
4	บ้านไร่สะท้อน	11	6	28	27	32	33	38	48	33	45	28	40	41	62
5	บ้านดอนตะโก	23	14	35	35	72	73	87	90	70	64	54	72	74	83
6	บ้านหนองช้างตาย	22	12	30	26	36	46	69	63	52	60	44	37	38	49

ที่มา : (องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์, 2565)

4. สภาพสังคม

4.1 การศึกษา

4.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง (ร.ร.วัดถ้ำรงค์ และ ร.ร.วัดม่วงงาม)

4.1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง (ขยายโอกาส ม.1 - ม.3/ร.ร.วัดถ้ำรงค์)

4.1.3 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 1 แห่ง

4.1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง

4.1.5 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 7 แห่ง

4.1.6 หอกระจายข่าว 7 แห่ง

5. การบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคมขนส่ง (ทางบก, ทางน้ำ, ทางราง ฯลฯ)

การคมนาคมของประชาชนส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และรถจักรยานยนต์ เนื่องจากมีระยะทางไม่ไกลจากตัวอำเภอ และจังหวัดมากนัก

5.2 การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ทั้ง 6 หมู่บ้าน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5.3 การประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์มีระบบประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลจำนวน 3 แห่ง และเป็นระบบประปาหมู่บ้าน 2 แห่ง ประชาชนใช้ประปา ร้อยละ 99

5.4 โทรศัพท์

ส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ส่วนตัวและมีผู้ส่งสัญญาณขององค์การโทรศัพท์

5.5 ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) หรือการขนส่ง

ตำบลถ้ำรงค์ เป็นพื้นที่ที่ติดถนนเพชรเกษมเหมาะกับการขนส่งสินค้าทางถนน
ได้สะดวกสบาย

5.6 การสาธารณสุข

- 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน 1 แห่ง
- 2) สถานพยาบาลเอกชน 2 แห่ง

5.7 ทรัพยากรธรรมชาติ

น้ำ

1. มีแม่น้ำ 1 สาย (เพชรบุรี)
2. มีคลองชลประทาน 2 แห่ง เหมืองคอนกรีต 2 แห่ง ระบบประปาหมู่บ้าน 4 แห่ง
3. ลำห้วย 4 แห่ง (ลำห้วยอ่างหิน, ถ้ำรงค์, ดอนตะโก, หนองช้างตาย)

ป่าไม้

มีต้นยางนาและต้นตาลขึ้นอยู่ทั่วไป

ภูเขา

มีภูเขา 3 ลูก (เขาถ้ำรงค์ เขาน้อย, เขาพระมขแข้ง)

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตำบลถ้ำรงค์ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแม่น้ำเพชรบุรี ภูเขา ป่า

ยางนา และต้นตาล

6. ระบบเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่ราบลุ่มและมีลักษณะสภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย และดินร่วน มีแหล่งน้ำที่ไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี จึงเหมาะแก่การทำเกษตร เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เช่น มะนาว ชมพู่ มะม่วง กล้วย และพืชผักสวนครัว เป็นต้น

6.2 การประมง

พื้นที่ในตำบลถ้ำรงค์เป็นที่พื้นที่ทำนา ทำไร่ ทำสวนเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบในครัวเรือน เป็นต้น เพื่อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

6.3 การปศุสัตว์

ในตำบลถ้ำรงค์มีพื้นที่ปศุสัตว์ประมาณ 132 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านลาด) ชนิดสัตว์ที่ประชาชนนิยมเลี้ยงในพื้นที่ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เป็นต้น

6.4 การท่องเที่ยว

- 1) สวนตาลลุงณอม
- 2) ไร่นาสวนผสม
- 3) ตลาดดงยาง
- 4) ถ้ำหลวงพ่อดำ
- 5) วัดเขาพรมชะเง้อ
- 6) พิพิธภัณฑ์วัดม่วงงาม

6.5 การอุตสาหกรรม

- 1) บริษัทไพบูลย์เพชรบุรี จำกัด
- 2) บมจ.นครหลวงคอนกรีต
- 3) บมจ.ทีทีแอนด์ที
- 4) บริษัท เพชรยิ่งเจริย จำกัด
- 5) ร้านแม่แวว

6.6 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

- 1) การพาณิชย์
 - 1.1) กระแซ่
 - 1.2) สวนตาล
- 2) กลุ่มอาชีพ
 - 2.1) ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบตาล
 - 2.2) ผลิตภัณฑ์จากเม็ดตาล
 - 2.3) ต้นตาลประดิษฐ์
 - 2.4) กลุ่มทำน้ำพริกแกง
 - 2.5) จักสานไม้ไผ่
 - 2.6) กลุ่มยี่โหนด
 - 2.7) กลุ่มเลี้ยงวัวชน
 - 2.8) กลุ่มเลี้ยงปลากัด
 - 2.9) หนังสติ๊ก
 - 2.10) เกษตรอินทรีย์
 - 2.11) ไร่นาสวนผสม
 - 2.12) กลุ่มอนุรักษ์พันธุ์ปลาและพันธุ์กบ

6.7 แรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ ดังนั้นแรงงานส่วนใหญ่ภายในตำบลจึงมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ส่วนที่เหลือก็จะไปหางานทำนอกเขตพื้นที่และต่างจังหวัด

7. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

7.1 การนับถือศาสนา

ประชาชนในตำบลถ้ำรงค์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

สถาบันองค์กรทางศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง (วัดม่วงงาม วัดถ้ำรงค์ วัดขลุบ วัดเขาพรมชะแ้ง วัด

เขาน้อยเกษโร)

7.2 ประเพณีและงานประจำปี

- 1) ประเพณีแข่งขันเรือยาว
- 2) ประเพณีสงกรานต์
- 3) วันมรดกถ้ำรงค์
- 4) การละเล่นผีกระด้าง, ผีสุม, ผีกะลา
- 5) การละเล่นกลองยาว
- 6) การละเล่นเห่เรือบก
- 7) การเล่นแรลลี่ล้อไถนด

7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

- 1) ผลิตภัณฑ์จากเม็ดตาลโตนด
- 2) ใบตาลประดิษฐ์
- 3) ต้นตาลประดิษฐ์

ภาษาถิ่นที่ใช้ คือ ภาษาบ้านลาด

7.4 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

- 1) ต้นตาลประดิษฐ์
- 2) ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบตาล
- 3) ผลิตภัณฑ์จากเม็ดตาล
- 4) แกงหัวตาล
- 5) ขนมหาล

8. ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

8.1 น้ำ

- 1) มีแม่น้ำ 1 สาย (เพชรบุรี)
- 2) มีคลองชลประทานใช้ในการเกษตร
- 3) ลำห้วย 4 แห่ง (ลำห้วยอ่างหิน ถ้ำรงค์ ดอนตะโก หนองช้างตาย)

8.2 ป่าไม้

มีต้นยางนาและต้นตาลขึ้นอยู่ทั่วไป

8.3 ภูเขา

มีภูเขา 3 ลูก (เขาถ้ำรงค์ เขาน้อย เขาพรมชะแง้)

8.4 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ตำบลถ้ำรงค์ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแม่น้ำเพชรบุรี ภูเขา ป่า ยางนา และต้นตาล

9. กลุ่มมวลชนจัดตั้ง

9.1 ลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 2 รุ่น

- 1) รุ่นที่ 1 จำนวน 70 คน
- 2) รุ่นที่ 2 จำนวน 163 คน

9.2 อปพร. จำนวน 2 รุ่น

- 1) รุ่นที่ 1 จำนวน 25 คน
- 2) รุ่นที่ 2 จำนวน 31 คน

9.3 ทีมกู้ภัย/OTOS จำนวน 1 ทีม

9.4 กลุ่มแม่บ้านตำบล จำนวน 120 คน

9.5 สภาเด็กและเยาวชน จำนวน 1 กลุ่ม

9.6 คณะกรรมการ สปสช. จำนวน 1 คณะ

9.7 อาสาสมัครท้องถิ่นดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมศ.) จำนวน 1 กลุ่ม

9.8 กลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำเพชร จำนวน 1 กลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

ประกาศรี เจริญธรรมา ดรธรณี เอมพันธุ์ และ นภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อ่าวไร่เล

อุทยานแห่งชาติ หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า อ่าวไร่เลมียุคภัยภาพประเภทการท่องเที่ยวเพื่อผจญภัยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไป เช่นเดียวกับการรับรู้ของนักท่องเที่ยว โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่ที่สะท้อนการจัดการเชิงอนุรักษ์มีค่าคุณภาพและการรับรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยพบว่าประสบการณ์ในการมาเยือนสัมพันธ์กับการรับรู้ในประเด็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาครั้งแรกและการรับรู้มีสัดส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ สรุปได้ว่าอ่าวไร่เลเหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปถึงผจญภัยผจญภัยการจัดการเชิงอนุรักษ์ โดยนักจัดการควรปรับปรุงคุณภาพตัวชี้วัดที่สำคัญที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ให้มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ และแบ่งเขตพื้นที่ย่อยเพื่อกำหนดประเภทการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและส่งเสริมประสบการณ์ตามประเภทที่กำหนดให้นักจัดการสามารถวางแผนการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐฉา สมาทอง (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ๆ รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนด้านภาพลักษณ์ที่เกิดจากการรับรู้, ภาพลักษณ์ความเป็นเอกลักษณ์และด้านมาตรการการจัดการและป้องกันความเสี่ยงภัยด้านการท่องเที่ยว ก็พบว่า มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เช่นกัน ดังนั้น จากผลการวิจัยสามารถบ่งชี้ได้ว่า ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม ควรมุ่งเน้นส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดประสบการณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยว ทั้งในส่วนของคุณภาพบันเทิง ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ภายในสถานที่ท่องเที่ยว ควรผลักดันอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนให้โดดเด่นเป็นที่น่าประทับใจ ด้านสถานที่ต้องจัดให้มีที่จอดรถอย่างเพียงพอและปลอดภัย และให้ความสำคัญกับความสะอาดเรียบร้อยภายในพื้นที่จัดให้มีที่นั่งอย่างเพียงพอและไม่แออัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่จำเป็นต้องตระหนักในความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการมากยิ่งขึ้น

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงนโยบายการจัดการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐและความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำปาง เพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว โดยชุมชน ดังนี้ ความสามารถในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการเสริมในระดับมาก และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปางในระดับมากและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จากการวิจัยเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) ทางจังหวัดควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยนำเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมาจัดการในเชิงเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว 2) สร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวชุมชนระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน 4) ควรมีการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการใช้รถม้าและจักรยาน และ 5) สร้างศูนย์การเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

กฤษฎา ชูอภัย (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา บ้านหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นว่า ปัจจัยทางการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจมาเที่ยวใน จังหวัดเชียงใหม่ คือ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่า ปัจจัยทางการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ส่วนในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศพบว่าการบอกต่อจากคนใกล้ชิด คนรู้จัก และอินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลมากที่สุดในด้านค่าครองชีพ และงบประมาณในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลมากที่สุดส่วนในด้านความน่าสนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความเห็นว่ายังไม่แน่ใจ และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ค่อนข้างชะลอตัวเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง โดยเล็งเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความสำคัญมากขึ้น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดขึ้นในรูปแบบของโฮมสเตย์ และต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับความเห็นของผู้นำชุมชน บ้านหลวงเหนือมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้ประกอบการ อีกทั้งยังพบปัญหา 3 ส่วน คือ

1. ปัญหา ภายนอกชุมชนได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง
2. ปัญหาภายในชุมชน เช่น การขาดความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและภาษาอังกฤษ เป็นต้น
3. ปัญหาจากภาครัฐ คือ การขาดการสนับสนุนที่ดีจากภาครัฐเท่าที่ควร

สำหรับผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ผลกระทบด้านบวกทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นรายได้ การประชาสัมพันธ์ชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบ คือ อาจเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และโรคระบาด เป็นต้น แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านหลวงเหนือ คือ การพัฒนารูปแบบของโฮมสเตย์ และการสร้างแหล่งความรู้ ชุมชน

เจริญ ศรีอาริยะจันทร์ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมคิดค้นปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: ศึกษากรณี ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชนอัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากโดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวาที่มีนักท่องเที่ยวทั้งจากกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเรื่องรองรับการท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการฟื้นฟูและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น และส่งผลต่อการขาดความช่วยเหลือและนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน แนวทางการจัดการท่องเที่ยวจึงควรจัดให้เป็นระบบโดยใช้หลักการประชุมร่วมกันเชิงพหุภาคี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อทำการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัย มีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน กล่าวคือ

การวิจัยเชิงปริมาณ มีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยของงานวิจัยที่กำหนดไว้เพื่อหารูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในองค์การ ว่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างไร แล้วหาตัวแปรและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ แล้วจึงนำมากำหนดเป็นรูปแบบในการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3,390 คน (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 48-49) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 47)

การวิจัยนี้ผู้วิจัยสำรวจประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่ามี จำนวน 3,390 คน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็น จำนวน 368 คน แล้วนำมาจำแนกตามสัดส่วนของประชากร ปรากฏตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. หมู่ที่ 1 บ้านท่ามะเฟือง	514	61
2. หมู่ที่ 2 บ้านม่วงงาม	661	63
3. หมู่ที่ 3 บ้านถ้ำรงค์	310	58
4. หมู่ที่ 4 บ้านไร่สะท้อน	487	62
5. หมู่ที่ 5 บ้านดอนตะโก	839	64
6. หมู่ที่ 6 บ้านหนองช้างตาย	579	60
รวม 6 หมู่บ้าน	3,390	368

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่แล้ว มาปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับบริบทของประชาชน ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีโดยแบ่งออกเป็นตอนปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนด ของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับतालโตนด ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดความคิดเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์คะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ระดับ 5	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ระดับ 4	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับ 3	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับ 2	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับ 1	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณา มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงห่างของแต่ละระดับชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้นในแต่ละช่วงคะแนนของระดับชั้นจะเท่ากับ 0.80 คิดเป็นเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละระดับ ตามแนวคิดของ เบส (Best, 1986: 78) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของงานวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटनद ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อดังภาคผนวก ก.) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence : IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในตำบลไร่มะขาม ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตามขั้นตอนวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในการศึกษาครั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครอบคลุม นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และใช้ข้อมูลทั้งหมดนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในตำบลถ้ำรงค์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่างๆ โดยการใช้เครื่องมือโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटनद ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีใช้ค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อดูการกระจายข้อมูล

3. การวิเคราะห์การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีใช้ค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการกระจายข้อมูล

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2552: 280) โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จะมีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ความหมายของค่า r มีดังนี้

- ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน
- ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
- ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

- ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

- ถ้า r เท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

- ถ้า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

- ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (ประมาณ 0.70-0.90) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (ถ้าสูงกว่า 0.90 ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก)

- ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.5 (ประมาณ 0.30-0.70) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

- ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0 (ประมาณ 0.30 และต่ำกว่า) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

- ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีการคำนวณค่าเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{\overline{k\text{covariance/variance}}}{1 + (k-1)\overline{\text{covariance/variance}}}$$

โดยที่ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

k แทน จำนวนคำถาม

$\overline{\text{covariance}}$ แทน ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างคำถามต่างๆ

$\overline{\text{variance}}$ แทน ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวนของคำถาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth interview) เกี่ยวกับการสภาพการพัฒนา ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการพัฒนา แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างแท้จริง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และจัดการแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตรงประเด็นตามกรอบแนวคิด ผู้วิจัยใช้ การบันทึกคำสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือ ผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำบลถ้ำรงค์ ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในแต่ละระดับและปฏิบัติหน้าที่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 15 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถค้นหาข้อมูลเชิงลึกที่ถูกต้อง แม่นยำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

2. นำผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Data) และการสังเกตปรากฏการณ์เชิงพื้นที่

ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตและประเด็นคำถาม โดยยึดตามวัตถุประสงค์ นิยามเชิงปฏิบัติการและกรอบแนวคิด ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ที่จะสัมภาษณ์ พร้อมทั้งยืนยันวัน เวลา สถานที่ ก่อนการสัมภาษณ์ล่วงหน้า

2. เข้าสู่สถานที่นัดหมาย แนะนำตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มต้นสัมภาษณ์

3. ชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเก็บความลับ พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์และเจาะลึกในประเด็นที่จะสัมภาษณ์

4. เริ่มต้นการสัมภาษณ์ และเจาะลึกในประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูลในรายละเอียดจากคำถามแรกไปถึงคำถามสุดท้าย โดยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายให้เป็นไปตามธรรมชาติของ การสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นในประเด็นที่สัมภาษณ์

5. ปิดการสนทนา โดยสรุปความเห็นและสอบถามประเด็นที่อยากจะทราบเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นคำถามปิดท้ายการสัมภาษณ์

6. การสิ้นสุดการสัมภาษณ์ โดยการกล่าวขอบคุณในคุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และการเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อผลการศึกษาที่จะเกิดความสำเร็จมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้กระทำการอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการวิจัย ตั้งแต่ก่อนการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะยึดหลักการตามแนวคิดของไมล์และฮิวเบอร์แมน (Miles and Huberman, 1984) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร บทสรุปที่ได้วิเคราะห์จากการบันทึกเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน

2. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการลดทอนข้อมูลแล้วมาจัดเป็นหมวดหมู่ โดยจำแนกตามประเภท หรือประเด็นที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การหาข้อสรุปและการตีความ (Conclusion Interpretation) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า โดยพิจารณาความสอดคล้อง และความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จาก

การจัดระเบียบข้อมูล แล้วมาหาข้อสรุป และตีความในรูปแบบการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยสำรวจประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ และประมวลผล เพื่อกำหนดค่าสถิติต่าง ๆ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา และการนำเสนอเป็นข้อความพรรณนาโดยผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะของข้อมูลทั่วไป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	54	14.7
หญิง	314	85.3
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	-	-
31 – 40 ปี	34	9.2
41 – 50 ปี	147	39.9
50 ปีขึ้นไป	187	50.8
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	224	60.9
สูงกว่าปริญญาตรี	144	39.1
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	-	-
15,001 – 30,000 บาท	-	-
30,001 – 45,000 บาท	172	46.7
45,000 บาทขึ้นไป	196	53.3
รวม	368	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 85.30 เพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 147 คน

คิดเป็นร้อยละ 39.90 และอายุ 31-40 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 บาทขึ้นไป จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 รองลงมาคือ 30,001 – 45,000 บาท จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมและรายด้าน

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	4.76	0.27	มากที่สุด	1
กิจกรรม (Activities)	4.71	0.31	มากที่สุด	2
การเข้าถึง (Access)	4.32	0.60	มากที่สุด	5
สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	4.37	0.39	มากที่สุด	3
ที่พัก (Accommodation)	4.35	0.41	มากที่สุด	4
รวม	4.50	0.34	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.34) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.27 ($\bar{x} = 4.76$, S.D.= 0.27) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรม มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31 ($\bar{x} = 4.71$, S.D.= 0.31) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 ($\bar{x} = 4.37$, S.D.= 0.39) ด้านที่พัก มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.35 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 ($\bar{x} = 4.35$,

S.D.= 0.41) และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 ($\bar{x}$ = 4.32, S.D.= 0.60)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)				
1. ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ เช่น หินงอก หินย้อย ถ้ำรงค์ ป่าतालโตนด มีจุดถ่ายภาพเป็น ที่นิยม คือ อุโมงค์ต้นตาล	4.69	0.46	มากที่สุด	4
2. ชุมชนมีกิจกรรมดึงดูดใจ เช่น มีกิจกรรมการแข่งขัน ขึ้นต้นตาล การทำมิด การทำกังหันเพื่อพยากรณ์ แรงแลม สำหรับการขึ้นต้นตาล มีการสาธิตเก็บ น้ำตาลโตนด การเคี้ยวน้ำตาล การใช้ประโยชน์ จากต้นตาล	4.76	0.42	มากที่สุด	2
3. ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์ เรียนรู้อนุรักษ์ว่าวไทย	4.75	0.43	มากที่สุด	3
4. ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ เช่น แหล่ง เรียนรู้วิถีชุมชนยี่โตนด ฐานการเรียนรู้ “ดอกไม้ ประดิษฐ์ จากใบตาล”	4.81	0.39	มากที่สุด	1
รวม	4.76	0.27	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.27 ($\bar{x}$ = 4.76, S.D.= 0.20) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ เช่น แหล่ง เรียนรู้วิถีชุมชนยี่โตนด ฐานการเรียนรู้ “ดอกไม้ประดิษฐ์ จากใบตาล” มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 ($\bar{x}$ = 4.81, S.D.= 0.39) รองลงมาคือ ชุมชนมีกิจกรรมดึงดูดใจ เช่น มีกิจกรรมการแข่งขันขึ้นต้นตาล การทำมิด การทำกังหันเพื่อพยากรณ์แรงแลม สำหรับการขึ้นต้นตาล มีการสาธิตเก็บน้ำตาลโตนด การเคี้ยวน้ำตาล การใช้

ประโยชน์จากต้นตาล มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 ($\bar{x} = 4.76$, S.D.= 0.42) ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์เรียนรู้ อนุรักษ์ว่าวไทย มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 ($\bar{x} = 4.75$, S.D.= 0.43) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ เช่น หินงอกหินย้อย ถ้ำรงค์ ป่าตาลโดนด มีจุดถ่ายภาพเป็นที่นิยม คือ อุโมงค์ต้นตาล มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.46)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโดนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านกิจกรรม

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านกิจกรรม (Activities)				
1. ชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย เช่น การซื้อผลิตภัณฑ์จากตาลโดนด ขนมาจาก ตาลโดนด เป็นต้น	4.75	0.43	มากที่สุด	3
2. ชุมชนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ตาลโดนด เช่น การขึ้นตาล การปาดตาล การเคียวตาล เป็นต้น	4.90	0.29	มากที่สุด	1
3. ชุมชนมีกิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ	4.34	0.58	มากที่สุด	4
4. ชุมชนมีกิจกรรมหัตถกรรม เช่น การจักสาน ใบตาล การทำว่าว เป็นต้น	4.84	0.36	มากที่สุด	2
รวม	4.71	0.31	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโดนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านกิจกรรม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31 ($\bar{x} = 4.71$, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับตาลโดนด เช่น การขึ้นตาล การปาดตาล การเคียวตาล เป็นต้น มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.90 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 ($\bar{x} = 4.90$, S.D.= 0.29)

รองลงมาคือ ชุมชนมีกิจกรรมหัตถกรรม เช่น การจักสานใบตาล การทำวาว เป็นต้น มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 ($\bar{x} = 4.84$, S.D.= 0.36) ชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย เช่น การซื้อผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ขนมจากตาลโตนด เป็นต้น มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 ($\bar{x} = 4.75$, S.D.= 0.43) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีกิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.34 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 ($\bar{x} = 4.34$, S.D.= 0.58)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านการเข้าถึง

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านการเข้าถึง (Access)				
1. ความสะดวกในการเดินทางเข้าชุมชน เช่น มีรถรับจ้าง	4.08	1.01	มาก	4
2. มีป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านชัดเจน	4.23	0.90	มากที่สุด	3
3. สภาพเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทาง	4.43	0.67	มากที่สุด	2
4. ระยะทางในการเดินเท้าเข้าชุมชนเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว	4.54	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.32	0.60	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 ($\bar{x} = 4.32$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ระยะทางในการเดินเท้าเข้าชุมชนเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ($\bar{x} = 4.54$, S.D.= 0.49) รองลงมาคือ สภาพเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทาง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.43 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 ($\bar{x} = 4.43$, S.D.= 0.67) มีป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านชัดเจน มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.90 ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.90) และข้อ

ที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าชุมชน เช่น มีรถรับจ้าง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.08 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.01 ($\bar{x} = 4.08$, S.D.= 1.01)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)				
1. ชุมชนมีห้องสุขาเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	4.07	0.89	มาก	4
2. ชุมชนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	4.29	0.55	มากที่สุด	3
3. ชุมชนมีการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ครอบคลุม เช่น มี wifi	4.38	0.48	มากที่สุด	2
4. ชุมชนมีสถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	4.74	0.54	มากที่สุด	1
รวม	4.37	0.39	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 ($\bar{x} = 4.37$, S.D.= 0.39) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีสถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 ($\bar{x} = 4.74$, S.D.= 0.54) รองลงมาคือ ชุมชนมีการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ครอบคลุม เช่น มี wifi มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 ($\bar{x} = 4.38$, S.D.= 0.48) ชุมชนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.55) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีห้องสุขาเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.89 ($\bar{x} = 4.07$, S.D.= 0.89)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านที่พัก

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านที่พัก (Accommodation)				
1. ชุมชนมีจำนวนที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.19	0.51	มาก	4
2. ที่พักมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ	4.40	0.47	มากที่สุด	2
1. ที่พักอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก	4.40	0.49	มากที่สุด	3
2. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	4.41	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.35	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ด้านที่พัก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.35 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.41) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ($\bar{x} = 4.41$, S.D.= 0.49) รองลงมาคือ ที่พักมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 ($\bar{x} = 4.40$, S.D.= 0.47) ที่พักอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ($\bar{x} = 4.40$, S.D.= 0.49) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีจำนวนที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= 0.51)

ตอนที่ 3 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
1. ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว	4.82	0.24	มากที่สุด	1
2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.80	0.28	มากที่สุด	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.69	0.37	มากที่สุด	3
4. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.50	0.64	มากที่สุด	4
รวม	4.70	0.28	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.28 ($\bar{x} = 4.70$, S.D.= 0.28) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 ($\bar{x} = 4.82$, S.D.= 0.24) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.28 ($\bar{x} = 4.80$, S.D.= 0.28) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.37) และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.64)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
तालोनद ताबलारंग्क अागोबानलद जंगवदपेरबुरी दानपनतरगतอेतเยว

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว				
1. ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อม มีความเป็นธรรมชาติ	5.00	0.00	มากที่สุด	1
2. ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์	4.86	0.35	มากที่สุด	2
3. ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดจำหน่าย สินค้าพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	4.85	0.36	มากที่สุด	3
4. ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนา เส้นทางเดินทางเชื่อมโยงไปยังสถานที่ อื่น ๆ	4.59	0.59	มากที่สุด	4
รวม	4.82	0.24	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมतालोनद ताबलारंग्क अागोबानलद जंगवदपेरबुरी ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 ($\bar{x} = 4.82$, S.D.= 0.24) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 ($\bar{x} = 5.00$, S.D.= 0.00) รองลงมาคือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.86 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.35 ($\bar{x} = 4.86$, S.D.= 0.35) ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 ($\bar{x} = 4.85$, S.D.= 0.36) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาเส้นทางเดินทางเชื่อมโยงไปยังสถานที่อื่น ๆ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 ($\bar{x} = 4.59$, S.D.= 0.59)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
तालटनद ताबलटारंक आगैबानलद जंगवदपेखरुदर दानगरमिसवनरुवखण
खुमखन

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน				
1. ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.74	0.44	มากที่สุด	2
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมใน แหล่งท่องเที่ยว	4.79	0.40	มากที่สุด	1
3. ชุมชนให้คำปรึกษาหารือแก่นักท่องเที่ยวใน การจัดกระบวนการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใน แหล่งท่องเที่ยว	4.55	0.49	มากที่สุด	4
4. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจการท่องเที่ยว และในการจัดการรายได้รวมทั้งรับ ผลประโยชน์จากการดำเนินงาน	4.70	0.45	มากที่สุด	3
รวม	4.69	0.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมतालटनद ताबलटारंक
आगैबानलद जंगवदपेखरुदर ดานगरมिसवनरुवखण พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.69 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.37) เมื่อพิจารณารายข้อ
พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40
($\bar{x} = 4.79$, S.D.= 0.40) รองลงมาคือ ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44
($\bar{x} = 4.74$, S.D.= 0.44) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจการท่องเที่ยวและในการจัดการรายได้
รวมทั้งรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.70
และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 ($\bar{x} = 4.70$, S.D.= 0.45) และข้อที่มีความเห็นน้อย
ที่สุด คือ ชุมชนให้คำปรึกษาหารือแก่นักท่องเที่ยวในการจัดกระบวนการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแหล่ง
ท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ 0.49 ($\bar{x} = 4.55$, S.D.= 0.49)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
तालटोनद ताबलठारंग्क अागोबानलद जंगवठडेरबुरी दानการจัดการการท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดการการท่องเที่ยว				
1. ชุมชนมีการพัฒนาและปรับปรุงการก้าจัด ขยะ	4.50	0.50	มากที่สุด	2
2. ชุมชนมีการควบคุมตรวจสอบติดตาม เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างเพื่อไม่ให้บดบัง ภูมิทัศน์ แหล่งท่องเที่ยว	4.47	0.65	มากที่สุด	4
3. ชุมชนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งก่อสร้างให้มี ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.54	0.87	มากที่สุด	1
4. ชุมชนมีการพัฒนาให้มีสิ่งปลูกสร้างที่มีความ กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	4.48	0.87	มากที่สุด	3
รวม	4.50	0.64	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมतालटोनद ताबलठारंग्क अागोबानलद जंगवठडेरबुरी ด้านการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.64) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งก่อสร้างให้มีความกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.87 ($\bar{x} = 4.54$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือ ชุมชนมีการพัฒนา และปรับปรุงการก้าจัดขยะ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 และมีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.50) ชุมชนมีการพัฒนาให้มีสิ่งปลูกสร้างที่มี ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.875 ($\bar{x} = 4.48$, S.D.= 0.87) และ ข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีการควบคุมตรวจสอบติดตามเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างเพื่อไม่ให้บด

บัง ภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.65)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

	การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี				
	ด้านพื้นที่	ด้านกิจกรรม	ด้านการมี	ด้านการ	รวม
	การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว	ส่วนร่วมของชุมชน	จัดการการท่องเที่ยว	
สิ่งดึงดูดใจ	0.574**	0.615**	0.464**	0.530**	0.735**
กิจกรรม	0.712**	0.404**	0.581**	-0.114*	0.378**
การเข้าถึง	0.313**	0.283**	0.344**	0.533**	0.559**
สิ่งอำนวยความสะดวก	0.467**	0.626**	0.478**	0.338**	0.608**
ที่พัก	0.302**	0.355**	0.342**	0.411**	0.503**
รวม	0.517**	0.506**	0.499**	0.433**	0.651**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2-tailed).

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2-tailed).

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.651$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.735$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรม

การท่องเที่ยว ($r=0.615$) รองลงมา คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ($r=0.574$) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($r=0.530$) และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($r=0.464$) ตามลำดับ

2. กิจกรรม มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.378$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ($r=0.712$) ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($r=0.581$) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($r=0.404$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางลบในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($r=-0.114$) ตามลำดับ

3. การเข้าถึง มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.559$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($r=0.533$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($r=0.344$) ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ($r=0.313$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($r=0.283$) ตามลำดับ

4. สิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.608$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($r=0.626$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($r=0.478$) ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ($r=0.467$) และด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($r=0.338$) ตามลำดับ

5. ที่พัก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.503$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($r=0.411$) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($r=0.355$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($r=0.342$) และ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ($r=0.302$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน โดยมีประเด็นคำถามคือ แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

สิ่งที่จะดึงดูดใจและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สามารถแบ่งเป็นหลาย ๆ ด้านที่ทั้งสร้างความสนุกสนานและการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณค่า ดังนี้

1.1 ประสบการณ์การเรียนรู้การทำตาลโตนด

- 1) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเก็บน้ำตาลจากต้นตาลโตนด สาธิตการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น น้ำตาลสด หวานทอง ขนมหวานจากตาลโตนด เป็นต้น
- 2) การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตตาลโตนดตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงผลิตภัณฑ์สุดท้าย ทำให้รู้สึกเหมือนมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น

1.2 อาหารพื้นถิ่นที่ใช้ตาลโตนดเป็นส่วนผสม

- 1) การได้ลิ้มลองอาหารและขนมหวานพื้นถิ่นที่มีตาลโตนดเป็นส่วนประกอบ เช่น ขนมหวานจากน้ำตาลตาลโตนด หรือน้ำตาลสดที่ทำเองจากตาลโตนด สดๆ สร้างความประทับใจที่ไม่เหมือนใคร
- 2) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้การทำอาหารพื้นถิ่นจากชาวบ้านและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

1.3 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

- 1) การชมและเข้าใจวิถีชีวิตของคนในตำบลถ้ำรงค์ เช่น การใช้ประโยชน์จากต้นตาลโตนดในชีวิตประจำวัน การทำมาหากิน และการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ
- 2) การสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแสดงพื้นบ้าน การฟังเพลงพื้นเมือง หรือการเข้าร่วมในเทศกาลประเพณีท้องถิ่น เช่น งานประเพณีเกี่ยวกับการเก็บน้ำตาลโตนด

1.4 บรรยากาศธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 1) การได้สัมผัสกับธรรมชาติในพื้นที่ เช่น สวนตาลโตนดที่มีทิวทัศน์สวยงาม และอากาศสดชื่น

2) การเดินชมสวนหรือพื้นที่ธรรมชาติที่มีต้นตาลโตขนาดใหญ่และการเรียนรู้ถึงความสำคัญของพืชชนิดนี้ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

1.5 กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ

1) การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและการแสดงทางวัฒนธรรม เช่น การรำวงพื้นบ้าน การแสดงทางดนตรี หรือการฝึกทำเครื่องใช้จากวัสดุท้องถิ่น

2) การสาธิตการทำงานฝีมือ เช่น การทอผ้าหรือการทำเครื่องจักสาน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมได้

1.6 การต้อนรับจากชุมชนท้องถิ่น

1) การได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากชาวบ้านที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนท้องถิ่น

2) การจัดบริการทัวร์ที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างละเอียด โดยผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าของพื้นที่

1.7 การถ่ายภาพและความทรงจำ

1) ตำบลถ้ำรงค์มีทิวทัศน์ที่สวยงามและมีบรรยากาศที่น่าประทับใจ เช่น สวนตาลโตหรือทิวเขาในพื้นที่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายภาพเก็บความทรงจำ

2) จุดถ่ายรูปที่มีเอกลักษณ์ เช่น ร่มเงาของต้นตาลโต หรือจุดที่เห็นวิวทิวทัศน์ของทุ่งหญ้าหรือภูเขาที่งดงาม

1.8 สินค้าท้องถิ่นและของฝาก

1) นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์จากตาลโตหรือของฝากที่มีเอกลักษณ์จากชุมชน เช่น สินค้าทำมือ เครื่องปั้นดินเผา หรือผ้าทอมือ ที่ผลิตจากชุมชนท้องถิ่น

2) การได้ซื้อของฝากหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือจากชุมชนท้องถิ่นนั้นจะทำให้ผู้ไปเยี่ยมชมรู้สึกเชื่อมโยงกับพื้นที่และมีความทรงจำที่ดีกลับไป

1.9 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจสุขภาพ การจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ เช่น การทำโยคะท่ามกลางธรรมชาติ การนั่งสมาธิ หรือการเดินป่าชมธรรมชาติ ก็สามารถเป็นอีกหนึ่งจุดดึงดูดที่สร้างความผ่อนคลายและประทับใจ

โดยภาพรวม ความประทับใจของนักท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นจากการได้สัมผัสทั้งความงามของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ รวมถึงการได้มีประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตและการทำมาหากินในพื้นที่

2. กิจกรรม (Activities)

กิจกรรมแบบมีส่วนร่วมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดที่ตำบลถ้ำรงค์นั้น สามารถทำได้หลากหลายเพื่อให้ผู้เข้าชมรู้สึกมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกับชุมชนได้ดีขึ้น ดังนี้

2.1 การเก็บน้ำตาลโตนดจากต้นตาล

นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมเก็บน้ำตาลจากต้นตาลโตนด ซึ่งจะได้เรียนรู้กระบวนการเก็บน้ำตาลตั้งแต่การตัดยอดตาลจนถึงการเก็บน้ำตาลสดๆ

2.2 การทำหวานทอง (ขนมจากน้ำตาลตาลโตนด)

จัดกิจกรรมการทำหวานทอง ซึ่งเป็นขนมพื้นบ้านที่ใช้ผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนการทำและได้ลองทำเอง

2.3 การทำขนมหวานจากน้ำตาลโตนด

นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำขนมหวานจากน้ำตาลโตนด เช่น ขนมกะละแม ขนมตาลโตนด ที่มีรสชาติอร่อยและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

2.4 การเรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด

จัด work shop การทำผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด เช่น การทำเครื่องจักสานจากเส้นใบตาล การทำที่นั่งจากไม้ตาลโตนด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้การใช้วัสดุจากธรรมชาติ

2.5 การสาธิตการทำน้ำตาลเชื่อม

นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทำน้ำตาลเชื่อมจากตาลโตนด รวมถึงการได้ชิมน้ำตาลเชื่อมที่ทำเสร็จแล้ว

2.6 การทำกิจกรรมตกแต่งอาหารหรือขนมพื้นถิ่น

ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการตกแต่งขนมหวานจากน้ำตาลโตนด เช่น การสร้างลวดลายต่างๆ บนขนม ทำให้พวกเขาารู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกระบวนการ

2.7 การร่วมประเพณีท้องถิ่น

จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา หรือการแสดงออกในงานเทศกาลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด

2.8 การเดินชมสวนตาลโตนด

จัดทัวร์เดินชมสวนตาลโตนดให้กับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งบอกเล่าประวัติความเป็นมาของต้นตาลโตนดและการใช้ประโยชน์จากต้นตาลต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

2.9 การทำกิจกรรมดนตรีและการร้องเพลงพื้นบ้าน

จัด work shop การเรียนรู้การเล่นดนตรีพื้นบ้านหรือการร้องเพลงพื้นบ้าน เพื่อให้ผู้เข้าชมได้ร่วมสนุกและเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นเมืองของท้องถิ่น

2.10 การทำกิจกรรมการเกษตรแบบยั่งยืน

ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการปลูกต้นตาลโตนดหรือการเกษตรแบบยั่งยืน โดยเฉพาะการเรียนรู้วิธีการดูแลต้นตาลโตนดและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นด้วย

3. การเข้าถึง (Access)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเพิ่มประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวจากหลากหลายกลุ่มและเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

3.1 การเข้าถึงทางเดินทางสะดวก

- 1) เส้นทางเดินทางที่ดี ถนนเส้นทางหลักและรองต้องอยู่ในสภาพดีและปลอดภัย สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว รถสาธารณะ หรือจักรยานได้สะดวก
- 2) ป้ายบอกทางชัดเจน การมีป้ายบอกทางหรือสัญญาณที่ชัดเจนบนเส้นทาง เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถหาทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย
- 3) บริการรถสาธารณะ ควรมีบริการรถสาธารณะหรือบริการเช่ารถที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลหรือเข้าถึงยาก

3.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

- 1) พื้นที่จอดรถ ควรมีที่จอดรถที่เพียงพอและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยรถส่วนตัว
- 2) ที่พัก หากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างจากเมืองหรือพื้นที่ที่มีบริการที่พัก ควรมีที่พักในบริเวณใกล้เคียงหรือแหล่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำสะอาด จุดบริการน้ำดื่ม ห้องทิ้งขยะ เป็นต้น

3.3 การเข้าถึงข้อมูล

- 1) การเผยแพร่ข้อมูล ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชันมือถือ และป้ายข้อมูลในพื้นที่
- 2) ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ควรมีจุดบริการข้อมูลหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่น่าสนใจหรือการเดินทางที่สะดวก

3.4 การส่งเสริมการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพิเศษ

- 1) การเข้าถึงสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ควรมีการออกแบบทางเดินและพื้นที่ต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น ลิฟต์ ทางลาดหรือทางเดินที่ไม่ขรุขระ
- 2) บริการพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดให้มีบริการเช่น รถเข็น หรือบริการรับส่งพิเศษสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ

3.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

- 1) การเดินทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเดินทางด้วยรถไฟ รถบัส หรือจักรยาน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) การใช้พลังงานทดแทน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ หรือพลังงานลม ในการรองรับกิจกรรมต่าง ๆ

3.6 การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์

- 1) การรักษาความสะอาด ต้องมีการดูแลความสะอาดในพื้นที่ท่องเที่ยว และมีการจัดการขยะอย่างเหมาะสม
- 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่กระทบต่อธรรมชาติ เช่น การจัดการน้ำ การอนุรักษ์พืชพันธุ์ท้องถิ่น และการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่

3.7 การสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

- 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การนำเสนอสินค้าท้องถิ่นหรือการให้บริการด้านต่างๆ เช่น โฮมสเตย์
- 2) การสร้างประสบการณ์ท้องถิ่น การพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น หรือการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

3.8 การมีการจัดการที่ดี

- 1) การดูแลรักษาความปลอดภัย ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจน เช่น เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย จุดปฐมพยาบาล และระบบการเตือนภัยในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

2) การจัดการระบบการท่องเที่ยว ควรมีการจัดการระบบการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดระเบียบกิจกรรมและเวลาการเยี่ยมชม

3.9 การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยว

1) การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หรือในภูมิภาคใกล้เคียง

2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับภาคธุรกิจ การร่วมมือกับโรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ครอบคลุม

3.10 การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย

1) กิจกรรมมีส่วนร่วม: จัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม เช่น การทำงานฝีมือท้องถิ่น การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน หรือการเข้าร่วมเทศกาลท้องถิ่น

2) ประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใคร: การสร้างประสบการณ์ที่โดดเด่นและไม่เหมือนใครที่จะทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจและต้องการกลับมาอีก

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ตื้นเขินจำเป็นต้องมีการวางแผนและพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก สบาย และได้รับประสบการณ์ที่ดี ทั้งยังคำนึงถึงความยั่งยืนและความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและธรรมชาติอีกด้วย

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน ควรมีการออกแบบและพัฒนาให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนมากเกินไป โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี ควรประกอบด้วย

4.1 ที่พักแบบโฮมสเตย์หรือบังกะโลท้องถิ่น

1) การพักในวิถีท้องถิ่น ที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์หรือบังกะโลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนโดยตรง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในครัวเรือน หรือการเรียนรู้การทำอาหารท้องถิ่น

2) การใช้วัสดุธรรมชาติ การใช้วัสดุท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หรือวัสดุธรรมชาติในการสร้างที่พัก เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4.2 ห้องน้ำสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

1) ห้องน้ำสะอาดและมีคุณภาพ ควรมีห้องน้ำที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ พร้อมทั้งระบบระบายน้ำที่ดีและการดูแลรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง

2) น้ำดื่มสะอาด การจัดเตรียมน้ำดื่มสะอาดให้แก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่พักและจุดท่องเที่ยว

4.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

- 1) จุดบริการข้อมูล ควรมีจุดบริการข้อมูลที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ หรือแม้แต่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน
- 2) การใช้เทคโนโลยี ใช้สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงเส้นทางการเดินทาง

4.4 บริการพาหนะและการขนส่ง

- 1) การจัดบริการรับส่ง การมีบริการรถรับส่งจากจุดต่าง ๆ ไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือการจัดบริการรถยนต์หรือจักรยานให้เช่า
- 2) เส้นทางเดินทางที่ปลอดภัย การจัดทำเส้นทางเดินทางที่ปลอดภัยและสะดวกสบาย เช่น เส้นทางปั่นจักรยาน เส้นทางเดินเท้า หรือเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำที่มีความปลอดภัย

4.5 พื้นที่สำหรับการพักผ่อนและกิจกรรมกลางแจ้ง

- 1) พื้นที่เปิดโล่ง สร้างพื้นที่กลางแจ้งที่สะดวกสบาย เช่น มุมพักผ่อนในสวนสาธารณะ หรือพื้นที่สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การนั่งชมธรรมชาติ
- 2) กิจกรรมกลางแจ้ง จัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ เช่น การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ การปลูกต้นไม้ การทำเกษตรกรรมร่วมกับชุมชน

4.6 การเชื่อมโยงและสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น

- 1) การส่งเสริมธุรกิจชุมชน การสนับสนุนร้านค้าชุมชนที่ขายสินค้าเกษตรหรือสินค้าท้องถิ่น เช่น สินค้าแฮนด์เมด ขนมพื้นเมือง และผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ
- 2) ตลาดท้องถิ่น การจัดตั้งตลาดท้องถิ่นสำหรับการซื้อขายสินค้าหรืออาหารพื้นบ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์ของชุมชน

4.7 บริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพ

- 1) จุดบริการปฐมพยาบาล ควรมีจุดบริการปฐมพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน
- 2) การตรวจสุขภาพเบื้องต้น สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความช่วยเหลือด้านสุขภาพ ควรมีบริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นหรือการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

4.8 แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) การจัดกิจกรรมวิถีชุมชน จัดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น การทำอาหารพื้นบ้าน การสาธิตการทำงานฝีมือ หรือการเข้าร่วมในงานเทศกาลท้องถิ่น
- 2) การจัด work shop และการอบรม การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมท้องถิ่น หรือการศึกษาผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ชุมชนผลิต

4.9 ระบบจัดการขยะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1) จุดทิ้งขยะที่สะอาด การจัดทำจุดทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยวและการแยกประเภทขยะ เพื่อให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีระเบียบ

2) การส่งเสริมการรีไซเคิล ส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การใช้ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติหรือการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

4.10 การสร้างการเข้าถึงและการให้บริการสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ

1) การออกแบบที่เข้าถึงได้ การออกแบบทางเดินหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ และทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็น

2) บริการพิเศษ การให้บริการรถเข็น หรือการจัดทำแผนที่และข้อมูลบริการที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพิเศษ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว และยังช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาวินัยดั้งเดิมไว้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ

5. ที่พัก (Accommodation)

การพัฒนาด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนควรเน้นการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและวิถีชีวิตท้องถิ่น ควบคู่ไปกับความสะดวกสบายและความยั่งยืน เพื่อให้การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเต็มที่และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนได้ดีขึ้น โดยที่พักที่ดีสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน มีลักษณะดังนี้

5.1 โฮมสเตย์ (Homestay)

1) การพักกับครอบครัวท้องถิ่น นักท่องเที่ยวสามารถพักในบ้านของชุมชนและมีโอกาสร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การทำอาหาร การทำเกษตร หรือการทอผ้า เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตจริงของชุมชน

2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การพักในโฮมสเตย์ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน

5.2 บังกะโลท้องถิ่น

1) การออกแบบที่สอดคล้องกับธรรมชาติ บังกะโลควรใช้วัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น เช่น ไม้ ใผ่ หรือวัสดุที่ยั่งยืน โดยไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อม

2) การเน้นความเรียบง่าย การออกแบบบังกะโลควรสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่มีความสะดวกสบาย พื้นที่ใช้สอยควรออกแบบให้สามารถพักผ่อนและทำกิจกรรมร่วมกับธรรมชาติได้

5.3 ที่พักแบบเอโคโลจิก (Eco-Lodge)

1) ที่พักที่ใช้พลังงานทดแทน การใช้พลังงานจากแหล่งธรรมชาติ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนา ที่พักในลักษณะนี้จะส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและรักษาสีงแวดล้อม

2) การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: ใช้เทคนิคการก่อสร้างที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติในการก่อสร้างและการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 ที่พักแบบกระท่อมไม้หรือบ้านไม้

1) การใช้วัสดุจากธรรมชาติ การสร้างที่พักจากไม้ หรือวัสดุท้องถิ่นที่หาได้ในพื้นที่ เช่น ไม้ไผ่หรือไม้ท้องถิ่น เพื่อให้เข้ากับธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชน

2) การออกแบบบ้านที่เปิดรับธรรมชาติ การออกแบบบ้านให้มีหน้าต่างหรือประตูที่เปิดกว้างไปยังวิวธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงกับธรรมชาติได้มากขึ้น

5.5 แคมป์กลางแจ้งหรือเต็นท์แบบ Glamping

1) การสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย หรือการนอนค้างแรมในป่า การตั้งแคมป์หรือเต็นท์จะช่วยให้พวกเขาสัมผัสกับธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด แต่ในขณะเดียวกันก็มีความสะดวกสบายไม่ต่างจากการพักในโรงแรม

2) การให้บริการที่หรูหราผสมผสานกับธรรมชาติ: Glamping คือ การแคมป์ปิ้งแบบหรูหราที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เตียงนอน เครื่องปรับอากาศ หรือห้องน้ำส่วนตัว

5.6 ที่พักร่วมมือกับชุมชน (Community-Based Accommodation)

1) การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาที่พักที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือให้บริการ ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนและทำให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

2) การมีบริการที่เชื่อมโยงกับชุมชน เช่น การให้บริการทัวร์ท่องเที่ยวในชุมชน หรือการฝึกอบรมทำอาหารท้องถิ่นหรือการทอผ้า

5.7 ที่พักสำหรับการเรียนรู้ทักษะท้องถิ่น

1) การเรียนรู้กิจกรรมท้องถิ่นในที่พัก จัดที่พักที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ทักษะท้องถิ่น เช่น การทำอาหาร การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา หรือการทำงานฝีมือ

2) การร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวันของชุมชน นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตจริงของชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากฟาร์ม หรือการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา

5.8 พื้นที่กลางแจ้งสำหรับกิจกรรมต่างๆ

- 1) พื้นที่สำหรับกิจกรรมการทำสวนเกษตร การให้ที่พักที่มีพื้นที่สำหรับการทำเกษตรกรรมหรือสวนสมุนไพรที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 2) พื้นที่สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ หรือการตั้งแคมป์

5.9 การจัดการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากร

- 1) การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ควรมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ช่วยลดผลกระทบต่อธรรมชาติ เช่น การใช้พลังงานทดแทน การจัดการน้ำและขยะอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวควรได้รับการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การลดการใช้พลาสติก การส่งเสริมการรีไซเคิล หรือการดูแลธรรมชาติรอบๆ

5.10 การออกแบบที่พักให้สะดวกสบาย

สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น แม้ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบวิถีชุมชน แต่การให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น เครื่องปรับอากาศ อินเทอร์เน็ต น้ำร้อน และพื้นที่นั่งเล่นที่สะดวกสบาย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยว

การพัฒนาและออกแบบที่พักสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการรักษาวรรณธรรมท้องถิ่น และการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนได้เรียนรู้และเติบโตไปด้วยกัน

6. ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว

การพัฒนาพื้นที่สำหรับท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนควรคำนึงถึงความยั่งยืนและความเป็นธรรมชาติ รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น การออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนจะช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุด โดยพื้นที่ที่ดีสำหรับท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน ควรมีคุณสมบัติและลักษณะดังนี้

6.1 การเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) ความใกล้ชิดกับธรรมชาติ พื้นที่ท่องเที่ยวควรมีความเป็นธรรมชาติ เช่น ทุ่งนา ป่าเขา หรือแหล่งน้ำธรรมชาติที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด
- 2) พื้นที่เปิดโล่ง มีพื้นที่โล่งกว้างให้ผู้คนได้เดินชมทิวทัศน์ธรรมชาติหรือเข้าร่วมกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การปั่นจักรยาน หรือการชมวิ

6.2 พื้นที่ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น

- 1) หมู่บ้านหรือชุมชนท้องถิ่น พื้นที่ท่องเที่ยวควรตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนท้องถิ่นที่มีการดำเนินชีวิตตามวิถีดั้งเดิม ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วัฒนธรรม การทำงานฝีมือ หรือการทำอาหารท้องถิ่น
- 2) สถานที่ทางวัฒนธรรม การจัดพื้นที่สำหรับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน

6.3 การสร้างบรรยากาศที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตชุมชน

- 1) พื้นที่สำหรับการทำเกษตรกรรม พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกษตรกรรมท้องถิ่น เช่น การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากสวน หรือการปลูกพืช
- 2) การจัดพื้นที่เพื่อกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น การทำอาหารร่วมกับครอบครัวท้องถิ่น การทอผ้าหรือการทำเครื่องปั้นดินเผา

6.4 การจัดการการเดินทางและการเข้าถึง

- 1) เส้นทางเดินทางที่สะดวกสบาย พื้นที่ท่องเที่ยวควรมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับการเดินเท้า ขี่จักรยาน หรือเดินทางด้วยรถสาธารณะ
- 2) จุดบริการข้อมูล ควรมีศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

6.5 การดูแลรักษาความสะอาดและการจัดการสิ่งแวดล้อม

- 1) การจัดการขยะ พื้นที่ท่องเที่ยวควรมีการจัดการขยะอย่างมีระเบียบ โดยมีจุดทิ้งขยะในพื้นที่ต่างๆ พร้อมกับการจัดการแยกประเภทขยะ
- 2) การอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำ การปลูกป่า หรือการใช้พลังงานทดแทน

6.6 การพัฒนาระบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้มีความต้องการพิเศษ

- 1) เส้นทางที่เข้าถึงได้ง่าย พื้นที่ควรมีทางเดินหรือเส้นทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับผู้สูงอายุและผู้ใช้รถเข็น รวมทั้งมีอุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ
- 2) พื้นที่บริการที่เหมาะสม ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

6.7 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง

- 1) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแบบครบวงจร พื้นที่ท่องเที่ยวควรสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ธรรมชาติ หรือแหล่งช้อปปิ้งท้องถิ่น

2) การสร้างโปรแกรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6.8 ความปลอดภัยและสุขภาพ

1) มาตรการด้านความปลอดภัย ควรมีการจัดตั้งจุดบริการสุขภาพเบื้องต้นและการดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย จุดปฐมพยาบาล และการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลให้กับผู้ทำงานในแหล่งท่องเที่ยว

2) การรักษาความสะอาด พื้นที่ท่องเที่ยวควรมีการรักษาความสะอาดทั้งในที่พักและสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่ดี

6.9 การรักษาความสงบและความเป็นส่วนตัว

1) พื้นที่ที่เป็นส่วนตัวและสงบ พื้นที่ท่องเที่ยวควรมีความสงบและไม่พลุกพล่าน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นสถานที่พักหรือกิจกรรมที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

2) การจัดการที่ไม่รบกวนวิถีชีวิตชุมชน การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนท้องถิ่น

6.10 การส่งเสริมความรู้และการศึกษา

1) การสร้างศูนย์การเรียนรู้ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และการทำเกษตรกรรม เพื่อให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนได้เรียนรู้จากกันและกัน

2) กิจกรรมอบรมหรือ work shop การจัดกิจกรรมฝึกอบรมหรือ work shop ที่เกี่ยวกับทักษะพื้นฐาน เช่น การทำอาหารท้องถิ่น การทอผ้า หรือการทำเครื่องจักสาน

การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนไม่เพียงแต่จะทำให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน ด้วยการรักษาวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

7. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมตาลโตนดในตำบลอัมพวัน สามารถสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายและน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำตาลโตนดและวิถีชีวิตของชาวบ้าน

7.1 กิจกรรมเก็บน้ำหวานจากต้นตาลโตนด

นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเก็บน้ำหวานจากต้นตาลโตนด โดยเรียนรู้วิธีการป็นต้นตาลหรือใช้เครื่องมือเก็บน้ำหวานจากดอกตาล การทำกิจกรรมนี้จะช่วยให้ผู้เข้าชมเข้าใจวิถีการเก็บน้ำหวานที่มีความละเอียดและพิถีพิถัน

7.2 work shop การทำขนมจากน้ำตาลโตนด

นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมการทำขนมหวานที่ใช้ผลิตภัณฑ์น้ำตาลโตนด เช่น ขนมตาล ขนมกล้วย หรือขนมหม้อแกงที่มีรสชาติหวานจากน้ำตาลโตนด พวกเขาสามารถได้ลองทำด้วยตัวเองและนำขนมที่ทำไปเป็นของที่ระลึก

7.3 การสาธิตการผลิตน้ำตาลโตนด

การจัดการสาธิตกระบวนการผลิตน้ำตาลโตนด ตั้งแต่การตัดและการกรองน้ำหวาน จนถึงการแปรรูปให้กลายเป็นน้ำตาลโตนดที่มีคุณภาพ นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในกระบวนการผลิต

7.4 การท่องเที่ยวชมสวนตาลโตนดและธรรมชาติ

นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสวนตาลโตนดในพื้นที่และเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์ตาลโตนดที่ใช้ผลิตน้ำหวาน การเดินทางในสวนตาลยังช่วยให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติและบรรยากาศของชุมชนในแง่มุมที่สวยงาม

7.5 กิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์จากต้นตาล

การสาธิตและการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากต้นตาล เช่น การทำไม้ตาลสำหรับทำเครื่องใช้ การทำปิ่นโตหรือเครื่องประดับจากใบตาล ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากต้นตาลในหลายด้าน

7.6 การจัดทริปวิถีชีวิตชาวบ้าน

การพานักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมบ้านเรือนของชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันและการเกษตรแบบดั้งเดิม รวมถึงการพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชาวบ้านเกี่ยวกับการทำอาชีพผลิตน้ำตาลโตนด

7.7 การจัดเทศกาลน้ำตาลโตนด

การจัดเทศกาลหรืองานเฉลิมฉลองที่เน้นการผลิตน้ำตาลโตนด เช่น เทศกาลเก็บน้ำหวานตาลโตนด การแข่งขันทำขนมจากน้ำตาลโตนด หรือการจัดนิทรรศการแสดงวิธีการผลิตน้ำตาลโตนด เพื่อสร้างสีสันและดึงดูดนักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ

กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ได้สนุกสนาน แต่ยังสามารถเรียนรู้และสัมผัสกับความเป็นจริงในชีวิตของชาวบ้านที่ผลิตน้ำตาลโตนดอย่างใกล้ชิด

8. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาและการจัดการ โดยที่ความยั่งยืนไม่เพียงแต่การรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอีกด้วย การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะช่วยเสริมสร้าง

การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว และช่วยให้การท่องเที่ยวไม่กระทบต่อวิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชน คือ วิธีที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

8.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยว เช่น การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวที่ควรพัฒนา การเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม หรือการกำหนดข้อจำกัดที่ช่วยรักษาความยั่งยืนของพื้นที่

2) การสร้างความเข้าใจในประโยชน์และผลกระทบ ชุมชนควรได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้เข้าใจถึงข้อดีและข้อเสียของการท่องเที่ยว และสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลดีต่อทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว

8.2 การรักษาความเป็นธรรมชาติและทรัพยากรท้องถิ่น

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกป่า การอนุรักษ์แหล่งน้ำ หรือการปกป้องพื้นที่สำคัญทางนิเวศวิทยา เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2) การใช้ทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบ ชุมชนสามารถส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เช่น การเกษตรแบบออร์แกนิก การใช้พลังงานทดแทน และการลดการใช้พลาสติก

8.3 การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

1) การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น การจัดงานเทศกาลประจำปี การสอนทักษะพื้นบ้าน หรือการรักษาภาษาและศิลปะท้องถิ่น

2) การนำเสนอประสบการณ์ท้องถิ่นแก่ผู้มาเยือน ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือ work shop ที่แสดงถึงทักษะและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การทำอาหารท้องถิ่น การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสกับวิถีชีวิตที่แท้จริงของชุมชน

8.4 การจัดการการท่องเที่ยวในระดับชุมชน

1) การร่วมมือกันจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนสามารถร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดการขยะ การควบคุมจำนวนผู้ท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเบียดเบียนทรัพยากร

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน ชุมชนสามารถร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การสร้างถนนที่เข้าถึงได้ง่าย การพัฒนาแหล่งน้ำสะอาด และการจัดทำสาธารณูปโภคที่เหมาะสม

8.5 การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น

1) การส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น การท่องเที่ยวสามารถเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น เช่น ร้านอาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น การขายสินค้าแฮนด์เมด หรือการให้บริการที่พัก เช่น โฮมสเตย์

2) การสร้างงานและการฝึกอบรม ชุมชนสามารถจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะของชาวบ้านในการทำงานด้านท่องเที่ยว เช่น การให้บริการในโรงแรม การแนะนำทัวร์ หรือ การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

8.6 การส่งเสริมความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของชุมชน

1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนควรได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การจัดทัวร์ท้องถิ่น การเป็นไกด์ หรือการดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ท่องเที่ยว

2) การสร้างความรับผิดชอบในชุมชน ชุมชนต้องร่วมมือกันในการรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยว เช่น การจัดการขยะในพื้นที่ท่องเที่ยว การรักษาความสะอาด และการสร้างมาตรฐานการให้บริการที่ดี

8.7 การสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน

1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ชุมชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเปิดใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การต้อนรับอย่างอบอุ่น การแบ่งปันประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และการสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยว

2) การสื่อสารที่โปร่งใส ชุมชนควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับความคาดหวังจากการท่องเที่ยว เช่น การแจ้งให้ทราบถึงข้อห้ามหรือข้อควรปฏิบัติในการเข้าเยี่ยมชมสถานที่

8.8 การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) การสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางในการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น การลดการใช้พลังงาน การจัดการขยะ หรือการพัฒนาโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) การสร้างความตระหนักในเรื่องการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ชุมชนสามารถช่วยสร้างความตระหนักในเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้แก่นักท่องเที่ยว โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ และการเคารพวัฒนธรรมท้องถิ่น

การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ

และการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้งานชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ในระยะยาว

9. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีต้องมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดี ควรคำนึงถึงความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่น่าสนใจสำหรับ นักท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็ไม่ทำลายวิถีชีวิตของคนในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ นี่คือรูปแบบ ที่ดีในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

9.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง ของการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยว เช่น การตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวที่มีสมาชิกจากชุมชน เพื่อให้ทุกคนสามารถเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในทุกกระบวนการ

2) การฝึกอบรมและการให้ข้อมูลแก่ชุมชน ชุมชนควรได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถให้บริการที่มีคุณภาพและยั่งยืน

3) การจัดตั้งกองทุนท่องเที่ยวของชุมชน ชุมชนสามารถร่วมกันตั้งกองทุนเพื่อ สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หรือการฟื้นฟู วัฒนธรรมท้องถิ่น

9.2 การพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1) การรักษาสิ่งแวดล้อม ควรมีการวางแผนที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานทดแทน การลดขยะ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ

2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนต้องร่วมกันดูแลและ บริหารจัดการแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ น้ำ และดิน โดยการสร้างพื้นที่อนุรักษ์หรือการใช้ ทรัพยากรในวิธีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3) การท่องเที่ยวที่ไม่สร้างมลพิษ มีมาตรการในการควบคุมมลพิษจาก การท่องเที่ยว เช่น การใช้น้ำมันที่ปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการเดินทางโดยใช้ จักรยานหรือเดินเท้า

9.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท้องถิ่น

1) การสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ ชุมชนควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น อาหารพื้นเมือง สินค้าหัตถกรรม หรือกิจกรรมที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว

2) การส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ ร้านอาหารท้องถิ่น หรือบริการท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์ที่แท้จริงกับนักท่องเที่ยว

3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตลาด ชุมชนสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การทำอาหาร หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่น

9.4 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน

1) การต้อนรับและบริการที่อบอุ่น ชุมชนควรสร้างบรรยากาศการต้อนรับที่อบอุ่นและเป็นมิตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงการเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและวิถีชีวิต

2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยชุมชน เช่น การทำอาหารร่วมกับชาวบ้าน หรือการเข้าร่วมในกิจกรรมพื้นบ้าน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

3) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่นจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพวิถีชีวิตของชุมชน

9.5 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐาน

1) การพัฒนามาตรฐานการบริการ การสร้างมาตรฐานการบริการที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เช่น การฝึกอบรมผู้ประกอบการท้องถิ่นให้มีทักษะในการบริการนักท่องเที่ยว หรือการจัดทำระบบมาตรฐานการให้บริการที่ทุกคนในชุมชนสามารถปฏิบัติตาม

2) การติดตามและประเมินผล การติดตามผลกระทบจากการท่องเที่ยว และการประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนเพื่อปรับปรุงการบริการและพัฒนาโครงการต่าง ๆ

9.6 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐาน เช่น การสร้างถนนที่สะดวกและปลอดภัย การพัฒนาแหล่งน้ำสะอาด หรือการจัดสร้างห้องน้ำสาธารณะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2) การจัดทำสัญลักษณ์และสื่อสาร สัญลักษณ์หรือป้ายข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสถานที่ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

3) การมีบริการขนส่งที่สะดวก เช่น ระบบการเดินทางสาธารณะที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือบริการรถรับส่งที่สะดวกและปลอดภัย

9.7 การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ

1) การสร้างความตระหนักรู้ในด้านการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้าใจการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ เช่น การเคารพสิทธิของชุมชน การรักษาความสะอาด และการปฏิบัติตามข้อกำหนดท้องถิ่น

2) การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อไม่ให้กระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ไม่พลุกพล่าน

9.8 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการท่องเที่ยว

1) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ในการจองบริการท่องเที่ยว การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว หรือการติดตามการใช้ทรัพยากร

2) การสร้างฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนา การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และการใช้ทรัพยากรในชุมชน จะช่วยในการวางแผนและปรับปรุงการจัดการในอนาคต

การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีจึงควรเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมทั้งการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ในระยะยาวทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 บาทขึ้นไป จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30

2. การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनดของชุมชนในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึง เมื่อพิจารณารายด้านสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ เช่น แหล่งเรียนรู้วิถีชุมชนยิโตนด ฐานการเรียนรู้ “ดอกไม้ประดิษฐ์ จากใบตาล” มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนมีกิจกรรมดึงดูดใจ เช่น มีกิจกรรมการแข่งขันขึ้นต้นตาล การทำมิด การทำกังหันเพื่อพยากรณ์แรงลม สำหรับการขึ้นต้นตาล มีการสาธิตเก็บน้ำตาลโตนด การเคี้ยวน้ำตาล การใช้ประโยชน์จากต้นตาล ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์ว่าวไทย และข้อที่มีความคิดเห็นน้อย

ที่สุด คือ ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ เช่น หินงอกหินย้อย ถ้ำรงค์ ปาตาลโตนด มีจุดถ่ายภาพเป็นที่นิยม คือ อุโมงค์ต้นตาล

2.2 ด้านกิจกรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่เห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับตาลโตนด เช่น การขึ้นตาล การปาดตาล การเคียวตาล เป็นต้น มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนมีกิจกรรมหัตถกรรม เช่น การจักสานใบตาล การทำวาว เป็นต้น ชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย เช่น การซื้อผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ขนมจากตาลโตนด เป็นต้น และข้อที่เห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีกิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่เห็นมากที่สุด คือ ระยะทางในการเดินทางเข้าชุมชนเหมาะกับนักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สภาพเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทาง มีป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านชัดเจน มี และข้อที่เห็นน้อยที่สุด คือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าชุมชน เช่น มีรถรับจ้าง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่เห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีสถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนมีการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ครอบคลุม เช่น มี wifi ชุมชนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว และข้อที่เห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีห้องสุขาเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

2.5 ด้านที่พัก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่เห็นมากที่สุด คือ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ที่พักมีความหลากหลายด้านราคาและบริการ ที่พักอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก และข้อที่เห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีจำนวนที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

3. การศึกษาการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่เห็นมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านที่เห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณารายด้านสรุปผลได้ดังนี้

3.1 ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่เห็นมากที่สุด คือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ท้องถิ่น และข้อที่มึ่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาเส้นทางเดินทางเชื่อมโยงไปยังสถานที่อื่น ๆ

3.2 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มึ่ความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนมีการบริการให้ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีฐานการเรียนรู้การทำน้ำตาลโตนด การขึ้นตาล เป็นต้น ชุมชนมีการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่น และข้อที่มึ่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีศูนย์บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อแก่นักท่องเที่ยว

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มึ่ความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจการท่องเที่ยวและในการจัดการรายได้รวมทั้งรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน และข้อที่มึ่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนให้คำปรึกษาหารือแก่นักท่องเที่ยวในการจัดกระบวนการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

3.4 ด้านการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มึ่ความเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งก่อสร้างให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รองลงมาคือ ชุมชนมีการพัฒนาและปรับปรุงการกำจัดขยะ ชุมชนมีการพัฒนาให้มีสิ่งปลูกสร้างที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และข้อที่มึ่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีการควบคุมตรวจสอบติดตามเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างเพื่อไม่ให้บดบังภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว

4. ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.651$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถจำแนกได้ดังนี้

4.1 สิ่งดึงดูดใจ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มึ่ความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ด้านการจัดการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ

4.2 กิจกรรม มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางลบในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

4.3 การเข้าถึง มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनट ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว และด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनट ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว และด้านการจัดการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

4.5 ที่พัก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनट ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनट ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

สิ่งที่ดึงดูดใจและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สามารถแบ่งเป็นหลาย ๆ ด้านที่ทั้งสร้างความสนุกสนานและการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณค่า คือ 1) ประสบการณ์การเรียนรู้การทำतालटोनट 2) อาหารพื้นถิ่นที่ใช้तालटोनटเป็นส่วนผสม 3) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) บรรยากาศธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5) กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ 6) การต้อนรับจากชุมชนท้องถิ่น 7) การถ่ายภาพและความทรงจำ 8) สินค้าท้องถิ่นและของฝาก 9) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ซึ่งโดยภาพรวม ความประทับใจของนักท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นจากการได้สัมผัสทั้งความงามของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ รวมถึงการได้มีประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตและการทำมาหากินในพื้นที่

5.2 กิจกรรม (Activities)

กิจกรรมแบบมีส่วนร่วมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดที่ตำบลถ้ำรงค์นั้น สามารถทำได้หลากหลายเพื่อให้ผู้เข้าชมรู้สึกมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกับชุมชนได้ดีขึ้น คือ 1) การเก็บน้ำตาลโตนดจากต้นตาล 2) การทำหวานทอง (ขนมจากน้ำตาลตาลโตนด) 3) การทำขนมหวานจากน้ำตาลโตนด 4) การเรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด 5) การสาธิตการทำน้ำตาลเชื่อม 6) การทำกิจกรรมตกแต่งอาหารหรือขนมพื้นถิ่น 7) การร่วมประเพณีท้องถิ่น 8) การเดินชมสวนตาลโตนด 9) การทำกิจกรรมดนตรีและการร้องเพลงพื้นบ้าน 10) การทำกิจกรรมการเกษตรแบบยั่งยืน กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นด้วย

5.3 การเข้าถึง (Access)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเพิ่มประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวจากหลากหลายกลุ่มและเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีควรมีลักษณะ คือ 1) การเข้าถึงทางเดินทางสะดวก 2) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 3) การเข้าถึงข้อมูล 4) การส่งเสริมการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพิเศษ 5) การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 6) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์ 7) การสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น 8) การมีการจัดการที่ดี 9) การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยว 10) การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย ดังนั้น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนและพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก สบาย และได้รับประสบการณ์ที่ดี ทั้งยังคำนึงถึงความยั่งยืนและความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและธรรมชาติอีกด้วย

5.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน ควรมีการออกแบบและพัฒนาให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนมากเกินไป โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีควรประกอบด้วย 1) ที่พักแบบโฮมสเตย์หรือบังกะโลท้องถิ่น 2) ห้องน้ำสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 3) การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 4) บริการพาหนะและการ

ขนส่ง 5) พื้นที่สำหรับการพักผ่อนและกิจกรรมกลางแจ้ง 6) การเชื่อมโยงและสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น 7) บริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพพลอดภัย 8) แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ 9) ระบบจัดการขยะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 10) การสร้างการเข้าถึงและการให้บริการสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ ดังนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยว และยังช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ

5.5 ที่พัก (Accommodation)

การพัฒนาด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนควรเน้นการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและวิถีชีวิตท้องถิ่น ควบคู่ไปกับความสะดวกสบายและความยั่งยืน เพื่อให้การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเต็มที่และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนได้ดีขึ้น โดยที่พักที่ดีสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนสามารถมีลักษณะดังนี้ คือ 1) โฮมสเตย์ 2) บังกะโลท้องถิ่น 3) ที่พักแบบเอโคโลจิก 4) ที่พักแบบกระท่อมไม้หรือบ้านไม้ 5) แคมป์กลางแจ้งหรือเต็นท์แบบ Glamping 6) ที่พักร่วมมือกับชุมชน 7) ที่พักสำหรับการเรียนรู้ทักษะท้องถิ่น 8) พื้นที่กลางแจ้งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ 9) การจัดการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากร 10) การออกแบบที่พักให้สะดวกสบาย ดังนั้น การพัฒนาและออกแบบที่พักสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนได้เรียนรู้และเติบโตไปด้วยกัน

5.6 ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว

การพัฒนาพื้นที่สำหรับท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนควรคำนึงถึงความยั่งยืนและความเป็นธรรมชาติ รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น การออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนจะช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุด โดยพื้นที่ที่ดีสำหรับท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชน ควรมีคุณสมบัติและลักษณะดังนี้ คือ 1) การเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) พื้นที่ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) การสร้างบรรยากาศที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตชุมชน 4) การจัดการการเดินทางและการเข้าถึง 5) การดูแลรักษาความสะอาดและการจัดการสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาระบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้มีความต้องการพิเศษ 7) การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง 8) ความปลอดภัยและสุขภาพ 9) การรักษาความสงบและความเป็นส่วนตัว 10) การส่งเสริมความรู้และการศึกษา ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนไม่เพียงแต่จะทำให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยการรักษาวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

5.7 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมตาลโตนดในตำบลถ้ำรงค์ สามารถสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายและน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำตาลโตนดและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ดังนี้ 1) กิจกรรมเก็บน้ำหวานจากต้นตาลโตนด 2) work shop การทำขนมจากน้ำตาลโตนด 3) การสาธิตการผลิตน้ำตาลโตนด 4) การท่องเที่ยวชมสวนตาลโตนดและธรรมชาติ 5) กิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์จากต้นตาล 6) การจัดทริปวิถีชีวิตชาวบ้าน 7) การจัดเทศกาลน้ำตาลโตนด กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ได้สนุกสนาน แต่ยังได้เรียนรู้และสัมผัสกับความเป็นจริงในชีวิตของชาวบ้านที่ผลิตน้ำตาลโตนดอย่างใกล้ชิด

5.8 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาและการจัดการ โดยที่ความยั่งยืนไม่เพียงแต่การรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอีกด้วย การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว และช่วยให้การท่องเที่ยวไม่กระทบต่อวิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชน คือ วิธีที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ 2) การรักษาความเป็นธรรมชาติและทรัพยากรท้องถิ่น 3) การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น 4) การจัดการการท่องเที่ยวในระดับชุมชน 5) การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น 6) การส่งเสริมความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของชุมชน 7) การสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน 8) การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ในระยะยาว

5.9 ด้านการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีต้องมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีควรคำนึงถึงความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็ไม่ทำลายวิถีชีวิตของคนในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบที่ดีในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท้องถิ่น 4) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน 5) การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐาน 6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว

7) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ 8) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการท่องเที่ยว ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีจึงควรเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมทั้งการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ในระยะยาวทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบนำมาอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนดของชุมชนในตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ เช่น แหล่งเรียนรู้วิถีชุมชนยี่โตนด ฐานการเรียนรู้ “ดอกไม้ประดิษฐ์ จากใบตาล” มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรม ชุมชนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับตาลโตนด เช่น การขึ้นตาล การปาดตาล การเคียวตาล เป็นต้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ชุมชนมีสถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึง ระยะทางในการเดินทางเข้าชุมชนเหมาะกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ วรณวิมล ภู่นาค (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา พบว่า ในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา ได้แก่ 1) การรักษาอัตลักษณ์ชุมชน 2) การรักษาสิ่งแวดล้อม 3) การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) การวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะยาว และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมประสงค์ อ่อนแสง (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของวัดจังหวัดมุกดาหาร เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า วัดจังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพในการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพียงพอ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และกิจกรรมเด่นที่มีลักษณะเฉพาะที่เน้นการปฏิบัติทางด้านจิตใจ การศึกษาประวัติความเป็นมา ศิลปกรรมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การพักผ่อนหย่อนใจ และการชมทัศนียภาพที่สวยงาม ร่มรื่น รวมทั้งการรักษาสืบทอดประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทาง ลักษณะการเดินทาง ระยะทางจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักการบริการ สาธารณูปโภค ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ การประชาสัมพันธ์และความพร้อมของบุคลากรที่มีขีดความสามารถในการรองรับเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของนักท่องเที่ยว เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวยังมีปริมาณน้อยจึงไม่

ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด ชาวบ้านในชุมชนก็ยังมีความรู้สึกว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว
ชมนั้นไม่ได้สร้างความรำคาญแต่อย่างใด สิ่งจูงใจในการท่องเที่ยวเหล่านี้

2. การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามลัดดาตบถำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเห็นมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งก่อสร้างให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยวัลย์ เหิกขุนทด (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2549) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: ศึกษากรณี ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชน อัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากโดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวาที่มึนักท่องเที่ยวทั้งจากกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเรื่องรองรับการท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการฟื้นฟูและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามตลาด
ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.651$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ
ณัฐฐณี เสมาทอง (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและ
ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัด
เพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักท่องเที่ยวไปกับกลุ่มเพื่อน ๆ รองลงมา
คือ เดินทางท่องเที่ยวไปกับครอบครัว ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ
อายุสถานภาพ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม
ของนักท่องเที่ยวในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนด้านภาพลักษณ์ที่เกิด
จากการรับรู้, ภาพลักษณ์ความเป็นเอกลักษณ์และด้านมาตรการการจัดการและป้องกันความเสี่ยงภัย

ด้านการท่องเที่ยว ก็พบว่า มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เช่นกัน

4. แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ ความประทับใจของนักท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นจากการได้สัมผัสทั้งความงามของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ รวมถึงการได้มีประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตและการทำมาหากินในพื้นที่ กิจกรรมจะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นด้วย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ดั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนและพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก สบาย และได้รับประสบการณ์ที่ดี ทั้งยังคำนึงถึงความยั่งยืนและความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและธรรมชาติอีกด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว และยังช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและออกแบบที่พักสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยให้ทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนได้เรียนรู้และเติบโตไปด้วยกัน การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนไม่เพียงแต่จะทำให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยการรักษาวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ได้สนุกสนาน แต่ยังได้เรียนรู้และสัมผัสกับความเป็นจริงในชีวิตของชาวบ้านที่ผลิตน้ำตาลโตนดอย่างใกล้ชิด การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ในระยะยาว และการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่ดีควรเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมทั้งการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ในระยะยาวทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2554) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการเสริมในระดับมาก และประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้

ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปางในระดับมากและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สามารถทำได้หลายวิธี เพื่อสร้างความสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีข้อมูลเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การจัดเทศกาลतालโตนดที่มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การสาธิตการทำผลิตภัณฑ์จากतालโตนด การทำขนมหวานที่ใช้तालโตนดเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น

1.2 ทำการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว เช่น สร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น วัดที่มีการใช้तालโตนดในสถาปัตยกรรม หรือชุมชนที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์จากतालโตนด

1.3 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ใช้โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ และบล็อกท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตนด รวมถึงภาพถ่ายและวิดีโอที่น่าสนใจ

1.4 สร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของตนเอง เช่น การฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากतालโตนด และการเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม

1.5 ทำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ปรับปรุงถนนและระบบขนส่งสาธารณะให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น รวมถึงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลและบริการที่สะดวกสบาย

1.6 สร้างผลิตภัณฑ์หรือของฝากจากतालโตนด เช่น ส่งเสริมการผลิตของฝากที่ทำจากतालโตนด เช่น น้ำตาลतालโตนด ขนมतालโตนด และสินค้าหัตถกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

1.7 การจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว โดยจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางและจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวกและไม่พลาดจุดเด่นต่าง ๆ

ซึ่งการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्दจะช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्द ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สามารถมีหลายมิติและมีแนวทางที่น่าสนใจ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวतालโตन्द ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

2.2 ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

2.3 การศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการวางแผนการท่องเที่ยวและเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्द ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาวิจัยในด้านเหล่านี้จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวतालโตन्दและสามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตได้

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). **สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2562**
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). สืบค้นเมื่อ มีนาคม 5, 2566, จาก
https://api.tat.or.th/upload/annual_report/live/.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว**
กระบี่ ตรัง สตูล และพัทลุง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). **โครงการสำรวจระดับความรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**
ของ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ฝ่ายนโยบายวางแผน กองวางแผนการท่องเที่ยว.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2554). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง.** หลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุพงศ์ พลเดช. (2546). **การบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.** สืบค้นเมื่อ มีนาคม 5,
2566, จาก <http://www.cdd.go.th/jarupong/sepember46/j46090511.htm>.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2549). **ภาวะผู้นำ. วารสารรามคำแหง, 26(1): 138-150.**
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2551). **การพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา.
- จุฬามาศ จันทรัตน์. (2544). **การท่องเที่ยวกว้างไกล หัวใจอยู่ที่ความร่วมมือ.** กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2532). **สังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2546). **การวางแผนแลพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4.**
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.** กรุงเทพฯ: เอส อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์
จำกัด.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2550). **การวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม**
ของประชาชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 12).** กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ
อินเตอร์ โปรดักส์.
- ฐิธญา มณีเนตร. (2552). **ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว.** คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ณัฐวุฒิ เสมาทอง. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์**. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คำเกิง โถทอง และคณะ. (2550). **เส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในประเทศไทย กัมพูชา ลาว**. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2549). **การจัดการความรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. วารสารพัฒนาชุมชน, 45.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประมะ สตะเวทิน. (2549). **มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่**. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.
- ประภาศรี เขียวธูมา ดรชนี เอมพันธุ์ และนภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว. (2565). ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อ่าวไร่เล อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพีจังหวัดกระบี่. **วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ**, 13(1): 87-103
- ประเวศ วะสี. (2551). **จุดเปลี่ยนประเทศไทย หัวใจคือชุมชน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: กรีน-ปัญญาญาณ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2548). **หลักการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ไฟร์ แอนด์ โฟร์พรินติ้ง.
- ปาริฉัตร อึ้งจะนิล. (2554). **พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบตลาดเกา กรณีศึกษา ตลาดคลองสวน 100 ปี จังหวัดสมุทรปราการ**. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พจนา สอนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต. และธรรมชาติ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). **การบริหารบุคลากรในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์เศ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระไพศาล วิสาโล. (2551). **108 ธรรมะสะกิดใจ**. กรุงเทพฯ: สารคดี.

- พูนทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ และคณะ. (2544). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2547). การบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2550). แผนที่ความดี ฉบับไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ไพศาล วรคำ. (2552). การวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภราเดช พยัฆวิเชียร. (2556). การวางแผนตลาดการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). โครงการศึกษาแนวทางและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เยาวมลาย จ้อยจุฬี. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 26(1): 63-74.
- วิทย์ ศิริโชคเวชกุล. (2544). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). ปฏิรูปประเทศไทยการศึกษา-พัฒนาผู้นำ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: บานพระอาทิตย์.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2549). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- รัชพร จันทรสว่าง. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: มปท.
- ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: อนุสาร อ.ส.ท.
- ศรัณญา เลิศมนไพโรจน์. (2550). การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเนื้อหาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). การดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ
- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2552). ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงเวลา พ.ศ. 2552-2561. **วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ**, 5(4): 81-99.
- สมประสงค์ อ่อนแสง. (2551). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพของวัดจังหวัดมุกดาหาร เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). **บทความทางการประเมินโครงการ เล่ม 3** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2549). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2555). **การพัฒนาชุมชน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- สุเทพ เชาวลิท. (2555). **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สุริยวัลย์ เขิกขุนทด. (2550). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา**. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์. (2547). **การกระจายอำนาจทางการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 5, 2566, จาก <http://www.Gened.moe.go.th/article -sbm/sbm2.pdf>.
- สำนักข่าวมติชนออนไลน์. (2561). **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมกับ บีบีโอ กรุงเทพ เปิดตัวภาพยนตร์โฆษณา Amazing Thailand “Open to the New Shades”**. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 5, 2566, จาก www.matichon.co.th/publicize/news_845586.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2564). **รายงานข้อมูลตำบลถ้ำรงค์**. เพชรบุรี: สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์. (2565). **แผนผังชุมชนตำบลถ้ำรงค์**. เพชรบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์.
- อकिन รพีพัฒน์. (2550). **ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มดี.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). **สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- อภิญา สุวรรณภณท์. (2543). **การศึกษาการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้านสองห้อง จังหวัดตราด**. ปริญญาโท สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนันท์ กาญจนพันธุ์. (2548). **แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม**. ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อารีย์ นัยพินิจ และจิรัชญา มณีเนตร. (2551). **การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครราชสีมา**. ขอนแก่น: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Best, John W. (1986). **Research in Education**. (5th ed). New Jersey : Prentice Hall, Inc.

Klein, Marvin L. (1991). **Teaching Reading in The Elementary Grades**. Boston: Allyn and Bacon.

Leiper, M. (1979). The Framework of Tourism: Towards a Definition of Tourism, Tourist and the Tourist Industry. **Annual of Tourism Research**, 6: 390-407.

[https://doi.org/10.1016/0160-7383\(79\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0160-7383(79)90003-3)

Lumsdon. (1999). **Motivation and Personallity**. Bankkok: Express Net.

Max, Weber. (1947). **The Theory of Social and Economic Organization**. New York: Free Press.

McIntosh, R. W., and Gupta, S. (1980). **Tourism: Principles, practices,. philosophies** (3rd ed.). Columbus, OH: Grid.

Miles, M.B. and A.M. Huberman. (1984). **Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods**. USA: Sage Publications,

Pike, Steven D. (2008). **Destination Marketing : an integrated marketing communication approach**. Burlington. MA : Butterworth-Heinmann.

Tourism Western Australia. (2008). **5A's of Tourism**. Retrieved May 3, 2024 from www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/totb_5Asoftourism.html

World Health Organization. (2007). A single framework with six building blocks and priorities. **Everybody's business**, 1: 14-25.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โทร. ๐ ๓๒๗๐๘๖๑๕

ที่ บมศ. ๖๐๐๓/๒๕๖๘

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐฉา สุวรรณช่าง

เนื่องด้วย นายชัชชัย นาคสุข นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งขณะนี้ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เพือกบัวขาว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี และมีความเหมาะสมกับหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาท่านนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โทร. ๐ ๓๒๗๐๘๖๑๕

ที่ บมศ. ๖๐๐๓/๒๕๖๘

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารัณ พรหมณ์แก้ว

เนื่องด้วย นายชัชชัย นาคสุข นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งขณะนี้ อยู่ในช่วงการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เพือกบัวขาว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี และมีความเหมาะสมกับหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาท่านนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โทร. ๐ ๓๒๗๐๘๖๑๕

ที่ บมศ. ๖๐๐๓/๒๕๖๘

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.พริดา ร่มพฤษ

เนื่องด้วย นายชัชชัย นาคสุข นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งขณะนี้ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เพื่อกบัวขาว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี และมีความเหมาะสมกับหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาท่านนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตनद त़ाबलद़ारंक्
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตनद त़ाबलद़ारंक् อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ดังนั้นเพื่อให้ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขอความร่วมมือจากท่าน โปรดกรอกข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริง ขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกจัดเก็บเป็นความลับ และข้อมูลทั้งหมดนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านทั้งสิ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตनद त़ाबलद़ारंक् อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตनद त़ाबलद़ारंक् อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ รูปแบบ และสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตनद त़ाबलद़ारंक् ในตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ความร่วมมือและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

นายชัชชัย นาคสุข

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ 1) ชาย☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี☐ 2) 31 – 40 ปี☐ 3) 41 – 50 ปี☐ 4) 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี☐ 2) ปริญญาตรี☐ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท☐ 2) 15,001 – 30,000 บาท☐ 3) 30,001 – 45,000 บาท☐ 4) 45,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद तालग्राङ्क
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว
(ระดับการพัฒนาเชิงบริหาร 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นการประเมิน		ระดับความคิดเห็น				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)						
1	ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ เช่น หินงอกหินย้อย ถ้ำรงค์ ป่าतालटोनद มีจุดถ่ายภาพเป็นที่นิยม คือ อุโมงค์ต้นตาล					
2	ชุมชนมีกิจกรรมดึงดูดใจ เช่น มีกิจกรรมการแข่งขัน ขึ้นต้นตาล การทำมิด การทำกังหันเพื่อพยากรณ์แรงลม สำหรับการขึ้นต้นตาล มีการสาธิตเก็บน้ำतालटोनद การเคี้ยว น้ำตาล การใช้ประโยชน์จากต้นตาล					
3	ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์ ว้าวไทย					
4	ชุมชนมีสิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ เช่น แหล่งเรียนรู้วิถี ชุมชน ยี่तालटोनद ฐานการเรียนรู้ “ดอกไม้ประดิษฐ์ จากใบตาล”					
กิจกรรม (Activities)						
1	ชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย เช่น การซื้อ ผลิตภัณฑ์จากतालटोनद ขนมจากतालटोनद เป็นต้น					
2	ชุมชนมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับतालटोनद เช่น การ ขึ้นตาล การปาดตาล การเคี้ยวตาล เป็นต้น					
3	ชุมชนมีกิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ					
4	ชุมชนมีกิจกรรมหัตถกรรม เช่น การจักสานใบตาล การทำว้าว เป็นต้น					
การเข้าถึง (Access)						
1	ความสะดวกในการเดินทางเข้าชุมชน เช่น มีรถรับจ้าง					
2	มีป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านชัดเจน					

ประเด็นการประเมิน		ระดับความคิดเห็น				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
3	สภาพเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทาง					
4	ระยะทางในการเดินเท้าเข้าชุมชนเหมาะกับนักท่องเที่ยว					
สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)						
1	ชุมชนมีห้องสุขาเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว					
2	ชุมชนมีร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว					
3	ชุมชนมีการสื่อสารและโทรคมนาคมที่ครอบคลุม เช่น มี wifi					
4	ชุมชนมีสถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว					
ที่พัก (Accommodation)						
1	ชุมชนมีจำนวนที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
2	ที่พักมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการ					
3	ที่พักอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก					
4	ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว (ระดับการพัฒนาเชิงบริหาร 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด)

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี		ระดับความคิดเห็น				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว						
1	ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ					
2	ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์					

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद तालबललारंक अागोबानललद जलङ्गवलदपेखरबुरी		ระดับความคิดเห็น				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
3	ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น					
4	ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาเส้นทางทางการเดินทางเชื่อมโยงไปยังสถานที่อื่น ๆ					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว						
1	ชุมชนมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม					
2	ชุมชนมีศูนย์บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อแก่นักท่องเที่ยว					
3	ชุมชนมีการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมท้องถิ่น					
4	ชุมชนมีการบริการให้ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีฐานการเรียนรู้การทำน้ำตาลโตนด การขึ้นตาล เป็นต้น					
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน						
1	ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
3	ชุมชนให้คำปรึกษาหารือแก่นักท่องเที่ยวในการจัดกระบวนการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
4	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำธุรกิจการท่องเที่ยวและในการจัดการรายได้รวมทั้งรับผลประโยชน์จากการดำเนินงาน					
ด้านการจัดการการท่องเที่ยว						
1	ชุมชนมีการพัฒนาและปรับปรุงการกำลัดขยะ					
2	ชุมชนมีการควบคุมตรวจสอบติดตามเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างเพื่อไม่ให้บดบัง ภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว					

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनद तालबलरारुंक अरुगुबानललद जरुगुवठपुवरुवरु		ระดับความคิदเห็น				
		(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
3	ชุมชนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งก่อสร้างให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
4	ชุมชนมีการพัฒนาให้มีสิ่งปลูกสร้างที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटोनदในतालबलरारुंक
अरुगु बानललद जरुगुवठपुवरुवरु

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्द ตำบลถ้ำรงค์
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्द ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ดังนั้นเพื่อให้ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขอความร่วมมือจากท่าน ในการให้ข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริง ขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกจัดเก็บเป็นความลับ และข้อมูลทั้งหมดนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านทั้งสิ้น

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 รูปแบบการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालโตन्दตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ความร่วมมือและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

นายชัชชัย นาคสุข

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อหน่วยงาน / ตำแหน่ง

.....

.....

ตอนที่ 2 การส่งเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมतालटनदतलईररंक อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

.....

.....

2. กิจกรรม (Activities)

.....

.....

.....

3. การเข้าถึง (Access)

.....

.....

.....

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

.....

.....

.....

5. ที่พัก (Accommodation)

.....

.....

.....

6. ด้านพื้นที่การท่องเที่ยว

.....

.....

7. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

8. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

.....

.....

.....

.....

9. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ค

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่น

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.920	36

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับที่	ตำแหน่ง	ว.ด.ป. ที่สัมภาษณ์
1	ประธานสาขาวิชาวิศวกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	18 มีนาคม 2568
2	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการนิทรรศการและอีเวนต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขต วังไกลกังวล	18 มีนาคม 2568
3	นักวิชาการพัฒนาชำนาญการพิเศษ สำนักงาน พัฒนาชุมชน จังหวัดเพชรบุรี	18 มีนาคม 2568
4	พนักงานพัฒนาลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เพชรบุรี	19 มีนาคม 2568
5	ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง ตำบล ช่องสะแก อ.เมือง จ.เพชรบุรี	19 มีนาคม 2568
6	ประธานวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเพชร	19 มีนาคม 2568
7	ประธานวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน บ้านไร่ไร่ไร่ ต.ไร่สีหอน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี	19 มีนาคม 2568
8	ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านดอนใน ต.แหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี	19 มีนาคม 2568
9	เจ้าหน้าที่ Marketing Activation งาน Sustainability and CSR(CSV) กรุงเทพฯสำนักงานใหญ่	29 มีนาคม 2568
10	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ (อพท) เชียงราย	20 มีนาคม 2568
11	ผู้ช่วยคณบดี (งานวิจัยและพัฒนา) คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	20 มีนาคม 2568
12	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3 บ้านถ้ำรงค์ ต.ถ้ำรงค์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี	20 มีนาคม 2568
13	ผู้ช่วยผู้อำนวยการออมสินภาค 4	21 มีนาคม 2568
14	ประธานวิสาหกิจชุมชน ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (โฮมสเตย์ บ้านถ้ำเสือ)	21 มีนาคม 2568
15	อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ศาลายา)	21 มีนาคม 2568

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : นายชัยชัย นาคสุข
วัน/เดือน/ปีเกิด : 11 มกราคม 2514
ประวัติการศึกษา : สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน : 21 หมู่ที่ 4 ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี